

NORTH ATLANTIC ODYSSEY 2013

Verslag van de fantastische boottrip

Hansweert - Aberdeen - Fair Isle - Mousa -

Jan Mayen - Spitsbergen

6-21 juni 2013

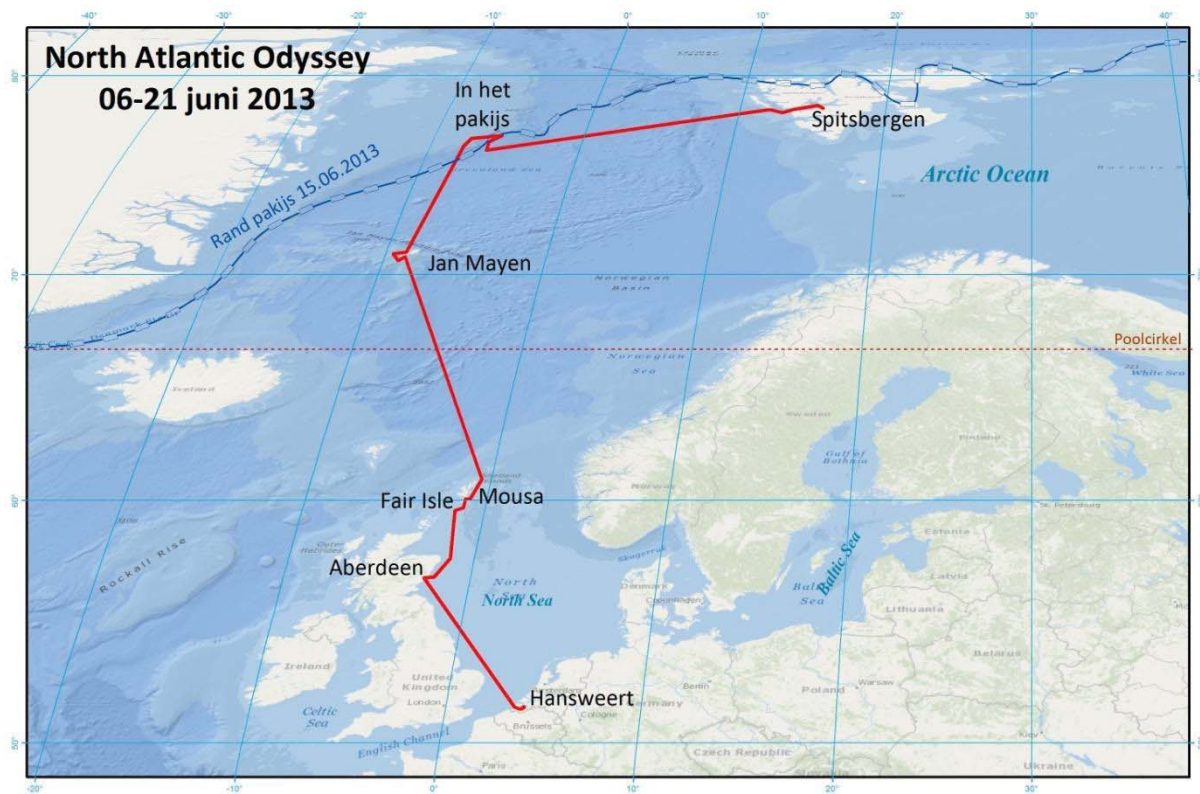

Schip: m/v Ortelius

Verslag: Olivier Dochy

Praktische info

Waar zijn we geweest ?

Van dag tot dag (16 dagen in totaal) :

- do 6 vertrek uit Hansweert (NL) om 14u
- vr 7 dag op zee
- za 8 Aberdeen, bustrip Schotland
- zo 9 Fair Isle, Mousa
- ma 10 dag op zee
- di 11 dag op zee
- wo 12 Jan Mayen
- do 13 dag op zee, aankomst in pakij rond 20.00u
- vr 14 dag op zee, in pakij
- za 15 dag op zee, voormiddag nog in pakij
- zo 16 voormiddag op zee, namiddag Walrus-excursie
- ma 17 aankomst Spitsbergen (Longyearbyen), ontschepen en in omgeving te voet op excursie
- di 18-wo 19-do 20 excursies rond Longyearbyen
- vr 21 terug naar huis

Totale gevaren afstand: ca. 3.800 km
Noordelijkste punt: iets meer dan 78°N

De kosten

De reis kan via diverse touroperators geboekt worden. Wij boekten via Oceanwide Expeditions: www.oceanwide-expeditions.com. Het is een beetje zoeken op deze site, maar je vindt het wel. In totaal sliepen we 11 nachten aan boord. We vertrokken vanaf Hansweert in Zeeland. De prijs is vol pension inclusief excursies, koffie, koekjes en water. Alcoholische dranken worden apart aangerekend. Ter info: het was 3 euro voor een blikje bier (Palm, Bittburger of Heineken), vanaf 4 euro voor een glas whisky en vanaf 12 euro voor een fles (meestal goeie) wijn.

In Longyearbyen logeerden we in het Spitsbergen Guesthouse, te boeken via www.booking.com. Twee personen logeerden op de camping. Dat is goedkoper. Je kunt er alle nodige gerief ook huren. De huurauto (grote pickup jeep) werd gehuurd bij de lokale Toyota-dealer (100 euro/2 dagen + de brandstof; was bijzonder goedkoop voor zo'n plek). Een fiets huren kan op verschillende plaatsen (o.a. de camping), maar kost 25-30 euro per dag.

Excursies in Longyearbyen werden geregeld via www.spitsbergentravel.com. Zij hebben een quasi monopolie op excursies en die zijn dan ook zeer duur, zelfs voor eenvoudige wandelingen. Info vind je ook via www.svalbard.net/en/Svalbard.

De terugvlucht ging via Oslo naar Brussel, met SAS. Die vlucht kostte 282 euro.

In totaal kwamen we, inclusief verblijf op Spitsbergen en de terugvlucht, op een budget van zo'n 2.300 euro per persoon voor die 14 dagen. Maar dan is het je aan niets tekortgeschoten. In vergelijking met de boottochten die vanaf Longyearbyen zelf vertrekken voor cruises rond Spitsbergen is dit zelfs regelrecht "goedkoop" (alles is relatief hé).

In verband met de IJsberen op Spitsbergen: het is nodig om afschrikkingsmiddelen (vuurpijlen e.d.) en een geweer mee te nemen als je de bebouwde kom van Longyearbyen verlaat. Het is een heel gedoe om als buitenlander die spullen te huren, voor Noren is het simpel. Je kan ook een student(e) huren om een dagje met jou mee te gaan. Ga zeker nooit in je eentje op stap, waar dan ook. Het weer kan snel omslaan en een simpele verzwikte voet wordt dan levensgevaarlijk.

Wat meenemen?

Hieronder vind je een lijst met wat nuttig is voor een verblijf als het onze. Enkele overbodige items worden ook genoemd. Met SAS mochten we 23 kg meenemen, maar slechts in 1 stuk hoofdbagage en 1 stuk handbagage. De kasten in de kajuiten zijn niet erg groot maar net voldoende. Best neem je een soepele reistas, al dan niet op wieltjes, en geen harde valies. Dat bergt makkelijker op.

kleren

- (thermisch) ondergoed
- handschoenen
- kousen, ondergoed
- lange broeken
- muts
- pyjama
- regenvestje + regenbroek
- sandalen of licht schoeisel voor binnen + bottienen (laarzen niet nodig: te lenen op de boot)
- t-shirts korte + lange mouwen
- warme trui / fleece
- windstopper jas (sterk aan te raden !)
- zakdoeken (wij hadden veel verkoudheden door o.a. airco en makkelijke besmetting aan boord)

comfort

- pillen tegen zeeziekte
- zonnebril
- zonnecrème

- lippenbalsem
- zaklantaarn of hoofdlampje (om kamer te betreden terwijl iemand slaapt)
- slaapmasker
- oordopjes
- warmtezakjes
- leesboek

sanitair

- wasgerief (zeep is aanw.)
- zakdoeken
- scheergerief
- washandjes
- handdoeken: niet nodig
- slaapzak, lakens: niet nodig

natuur

- verrekijker (een must!!)
- telescoop
- vogel- + zoogdiergids
- plantengids: de dikke Blamey en/of de Bergflora (in juni is het wel nog te vroeg voor veel bloei; juli is hiervoor beter)

- waarnemingsboekje
- schrijfpapier + stylo's
- klapstoeltje: niet nodig (zit- en leunplekken genoeg)
- fototoestel + laadkabel + veel geheugen...
- (laptop)
- dagrugzakje
- plasticzak voor camera en dagrugzak (zodiac)
- walkietalkies
- gsm + laadkabel
- gezelschapsspel
- good mood :-)

de inwendige mens

- drank (o.a. voor op Spitsbergen) incl. kurkentrekker
- chocolade, chips e.a. tussendoortjes (vooral voor Spitsb.; op boot is eten genoeg!)
- in warenhuis in Longyearbyen kun je makkelijk allerlei eten kopen

als je zelf wil koken (in Guesthouse); eventueel kun

je zelf blik- of bokaalvoer meenemen uit België

- kleine thermos, evt. wat oploskoffie/theezakjes (voor dagexc. op SB)

Was het koud ?

Dat viel best mee. Maar we hadden bijna geen wind en dat scheelt heel wat ! Een echte 'windstopper' trui of jas is bijzonder goed voor zo'n reis! Op het schip kun je je sowieso makkelijk binnen gaan opwarmen als het nodig is, en bv. een tijdje vanop de brug observeren. Spitsbergen is niet echt berekoud in dit seizoen. Wij hadden temperaturen van rond 7°C, maar het kan in juni variëren van -2 tot +16°C. Als het zonnetje schijnt voelt het direct warm aan, maar als een donkere wolk verschijnt, of het een beetje waait is het direct veel frisser. Draag je kleding in meerdere laagjes, dat is het makkelijkst.

In Decathlon en AS Adventure verkopen ze 'zakjes' met een poeder dat urenlang warm blijft. Zalig om onder je wanten op de bovenkant van je handen te dragen en/of onderaan je rug. Wij hadden een voorraadje mee maar uiteindelijk hebben we ze niet veel gebruikt/nodig gehad.

Een aanrader ?

Zeker weten !

Verslag van dag tot dag

do 6 juni : Vertrek Westerschelde - zuidelijke Noordzee

Eindelijk mooi en lekker warm weer! En net nu gaan we met 26 Belgen mee naar de Noordpool... Maar de stemming is uitgelaten, het wordt een erg aparte reis, zoveel is zeker.

Het vertrek is in Hansweert, langs de Westerschelde. De inscheping verloopt vlot. Ons schip is de Ortelius, goed voor een 100-tal passagiers, 40 bemanningsleden en 7 crew-leden (gidsen). Het schip kan ijs breken en is gekend voor zijn stabiele ligging. Dat zijn goede eigenschappen voor de regio waar we naartoe trekken. Toch worden de zeeziektepillen gretig geslikt, want er staat een stevige wind.

Naast ons ligt de meer bekende Plancius. De Kaap-Verdische mussen die een paar weken eerder met dit schip mee waren gereisd vanuit het verre zuiden, zijn helaas vertrokken/weggevangen/gestorven. Andere vogels die al op de lijst komen zijn Zwartkopmeeuw (2 achter tractor), heel wat Bruine kiekendieven en Buizerds, Visdief, Tureluur, enz.

Kort na de middag zijn we er mee weg. Eerst nog een sluis door en dan op de Westerschelde tussen de tankers en containerschepen door. Ondertussen worden we al beziggehouden met een uitgebreide briefing rond de organisatie aan boord, een veiligheidsoefening met zwemvesten, en wat later een drink van de kapitein. Zonder de kapitein die het op dat moment te druk heeft met laveren tussen de zandbanken, en de 1e officier neemt de honneurs waar. Dat is een knappe blauwogige Oekraïense Uruguayaanse, Alla genaamd, waarschijnlijk nauwelijks 35 jaar oud. Zij doet de shifts tussen 4-8 uur (4 uur op, 8 uur af), en zij zal ons elke ochtend op de brug helpen bij het wakker worden.

De expedition leader heet Kelvin Murray. Een echte professional met bakken ervaring aan de polen, een goed gevoel voor droge humor en met een prima articulatie van het Schotse Engels, zodat iedereen redelijk goed kan volgen. De andere gidsen worden voorgesteld in een kleine show. Dagelijks krijgen we hier een herneming van bij de "recap" rond 18u als de waarnemingen van de dag worden overlopen en elke gids in 5 minuten nog een streepje kennis probeert over te brengen. Er zitten er goeie bij (Jordi) maar ook mindere goden, al valt dit voor het doorsnee publiek niet op. Van de zogezegde topornitholoog Brent Houston (USA) valt met Google niet zo veel te vinden, en hij doet ook niet zijn best om ons iets te tonen, nochtans 'zijn' publiek aan boord. Presentaties geven kan hij echter wel, onbenullige anekdotes vertellen ook. Hij is onderweg zijn verrekijker verloren en heeft dat pas twee dagen later gemerkt. Dat zegt al iets,

nietwaar. Verder moesten ze vooral met de zodiacs varen, wat ze allen goed konden en graag deden. Aan boord waren de gidsen vooral niet aan het gidsen, zo leek het wel. Slechts zelden kwam er eens eentje naar onze stek op de voorplecht. Maar een figuur apart was de Schot Bill Smith. Later meer daarover.

Net buitengaats, op de Noordzee, begon het schip enigszins te bewegen door een NW-er van 5 bft. Onmiddellijk was er maar één gespreksonderwerp meer: voel je het al draaien of voel je het niet ? Sommigen werden op slag wat stiller, maar daar bleef het gelukkig bij. Het eerste avondmaal was uitgebreid en smaakte voortreffelijk. Welkom op de Ortelius !

Na het eten bleven nog een paar uurtjes dek-watchen over, om te genieten van een prachtige zonsondergang. Het was nog wat zoeken naar de beste plek. Voorlopig stonden we ergens opzij, in het zonnetje en uit de wind.

De waarnemingen bleven niet uit. Over de Westerschelde vlogen veel Visdiefjes en wat Grote sterns, de enige Dwergmeeuw van de reis (1e zomer), 5 Rosse grutto's en op de slikplaten vooral Bergeenden en Wilde eenden. Ook werd eerst 1 en later een groep van 15 Gewone zeehonden gezien.

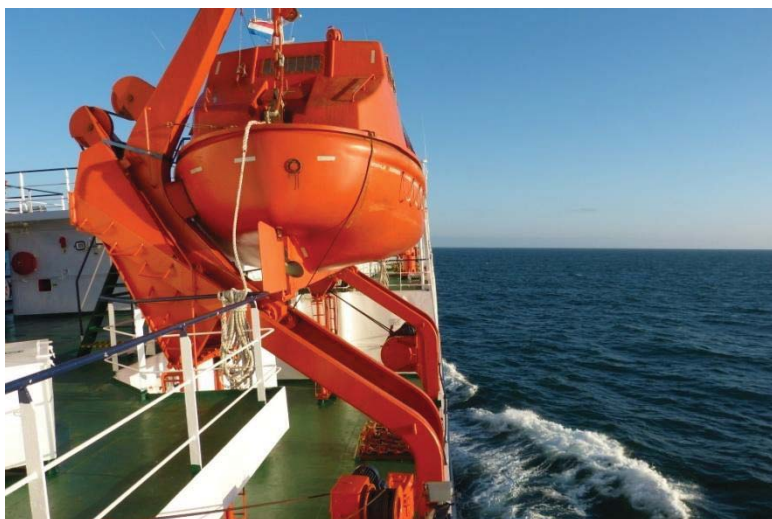
Op de Noordzee kwamen onmiddellijk enkele Drieteenmeeuwen en Noordse stormvogels op de lijst, twee soorten die onze vaste compagnons werden voor de hele trip.

vr 7 juni : Een hele dag noordwaarts op de Noordzee

De dag begon zonnig, met een NO-wind van 4 bft en golven tot 1 m. Sommigen vonden het schommelen in bed zalig, anderen wat minder. Later die dag kwamen wat stapelwolkjes en viel de wind nagenoeg weg. Ook de zee werd volkomen vlak. Ideale kijkomstandigheden voor rugvinnen groot en klein !

Nog voor het ontbijt stonden we op het beneden-achterdek, te genieten van Noordse stormvogels en Jan-van-Genten die vaak vlak langs vlogen. Dan kwam het sein voor het ontbijt, door de Oostenrijkse hotelmanager Michaël in Engels met allo-allo-accent omgeroepen door de intercom. Elke maaltijd werd door hem aangekondigd met een complete beschrijving van het kleuren- en smakenpalet, mouth-watering, delicious and colourful ! Een uitgebreid buffet stond klaar. Het was duidelijk: de catering aan boord is dik in orde. En dat bleef de hele reis zo !

De rest van de dag spendeerden we grotendeels aan dek. Inmiddels hadden we de voorplecht ontdekt, maar we vlogen er af voor onderhoudsschilderwerken. Aan een schip moet continu roest verwijderd worden en nieuwe verf aangebracht, en men wou van het mooie weer gebruik maken om snel nog wat onderdelen te behandelen. 's Anderendaags mochten we er dan wel op. Geen nood, er was ook nog het bovendek, zalig in de zon.

De vlakke zee was zoals gezegd prima om vinnetjes op te sporen. En dat lukte goed. Die dag scoorden we niet minder dan 83 Bruinvissen, 9 Grijze en 2 Gewone zeehonden. Nog beter waren de 83 Witsnuitdolfijnen, die vanaf de late namiddag in beeld kwamen, dus vanaf ergens halverwege Engeland. Eerst 4, dan niet minder dan 40 samen en verder nog 8 kleine groepjes. Soms gewoon zwemmend, soms springend en show verkopend, maar meestal op vrij grote afstand. Ze zijn helaas niet dol op schepen. Het witte rugzadel achter de grote rugvin is een makkelijk kenmerk om ze van de kleinere en veel bescheidener gevinde en gekleurde Bruinvissen te onderscheiden. Bruinvissen springen ook bijna nooit, en halen geen capriolen uit. Hun rug rolt als een wielje met een kleine mooi driehoekige rugvin als typisch kenmerk.

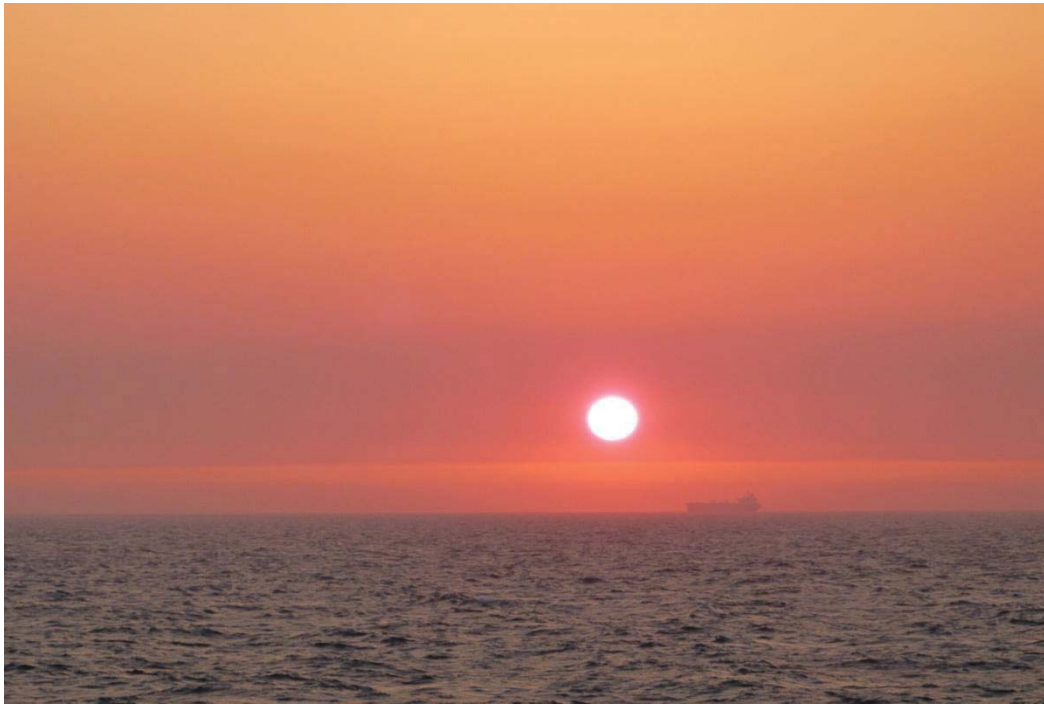
Ook onze eerste echte walvis kwam in beeld: de Dwergvinvis. De eerste was nog een heel spektakel, met oproepen via onze walkie-talkies (handig voor wie gaat tukken, douchen of naar het WC moet !). Maar uiteindelijk zagen we er vandaag niet minder dan 17 ! Ook zij zijn nog eerder bescheiden qua showelement. Een rug en een vin en dat is het meestal. Na een paar keer ademen (zonder duidelijke fontein van ademdamp of "blow") duiken ze onder en komen ze pas 10 minuten later weer boven. Intussen is het schip aan ongeveer 10 of 11 knopen (ca. 20 km/u) al een eind verder. De zaak is om ze tijdig te onderscheppen, dus naar voor kijken vanaf de voorplecht werd onze strategie. De lapnaam 'Slinky Minke' (Minke Whale in het Engels) is niet verkeerd gekozen. Als je niet rap bent, zie je hem helemaal niet, zo discreet als hij is. In een golvende zee moet het erg moeilijk zijn om ze te zien.

Verder zagen we af en toe wat andere (trek)vogels op volle zee zoals een groepje van 4 Drieteenstrandlopers en een Turkse tortel die een tijdje mee vloog. Zo ongeveer dagelijks hadden we wel "iets" van trekvogels over zee, en dat toch al een heel eind in juni. In de late namiddag zagen we verder ook onze eerste Papegaaiduiker en enkele Kleine jagers. Her en der zwommen groepjes Zeekoeten (100en) en Alken (10tallen), prachtig in zomerkleed.

Vooraf in de voormiddag vaarden we door een gebied met veel boorplatforms. Op zich ook een bezienswaardigheid, maar niet echt mooi te noemen.

In de namiddag was er een "lecture" van Opperschot Bill over zijn geliefde land Schotland. Nee, hij is geen separatist, wel een nationalist (lees: chauvinist!). In kilt natuurlijk. Maar over wat hij en zijn gouvgenoten daaronder dragen blijft het mysterie bestaan. Zijn diareeks was een eindeloze aaneenschakeling van kastelen, highlands, lochs en ruige kusten, doorspekt met verhalen over hoe spectaculair je wel kunt sterven als je je niet goed voorbereidt op de elementen. Vooral de Engelsen zijn daar blijkbaar goed in, een Schot komt zoiets niet tegen. Zeer onderhoudend, maar een uur van deze praat was wel genoeg. 's Anderendaags werd de gelegenheid geboden om een gratis busexcursie te doen dwars door Schotland, tot in de Highlands, uiteraard met Bill achter de micro. Als daar maar geen eindeloze rij verhalen van komen.

De zonsondergang is al wat later hier en de meesten zoeken de bedstee op om wat nachtrust 'op te sparen' voor het eeuwige daglicht boven de poolcirkel later deze trip. De laatopblijvers worden getrakteerd op een "green flash", een maar zeldzaam zichtbaar fenomeen. Net voor de zon ondergaat komt er in de oranje gloed een groen lichtje boven de zon uit, veroorzaakt door de breking van het laatste licht in de atmosfeer. Dat lukt enkel in wolkenloze en stabiele hemel, dus best boven een vlakke windstille open zee.

za 8 juni : Aankomst Aberdeen en Bustocht Zie-Half-Schotland-In-Zeven-Uur - tegen avond vertrek richting Shetland eilanden

Bij het wakker worden rond 6u liggen we al stil voor de kust van Aberdeen in Schotland. De lucht is grijs, het is windstil, de zee is een grijs biljartlaken. De loods komt aan boord en we varen de haven binnen. Er liggen tal van bevoorradingschepen voor de boorplatformen, reusachtige pick-up trucks in bootvorm. En 250 Eiders, een paar Kuifaalscholvers en zes onverwachte Grote zaagbekken. Voor de rest is Aberdeen vooral grijs. De straten zijn grijs, de stenen zijn grijs en de lucht is grijs. Wel zijn er veel tuinen met grote bomen, anders dan bij ons waar men toch zo'n schrik heeft van bladeren op de "pelouze". We blijven hier tot rond 17u. Er komen een hele hoop passagiers bij vandaag, het schip is zo goed als volgeboekt.

Het was niet voorzien in het programma, maar Bill komt op de proppen met een gratis bustrip naar de Highlands. Andere alternatieven zijn zes uur shoppen, een beetje rondstruinen in de haven of het strand. Of zoals een deel van de groep deed: een auto huren en een kustnatuurgebied gaan verkennen. De meesten kozen voor de bustrip, zoals ondergetekende.

Zoals gevreesd, zweeg Bill bijna geen moment. De micro beleefde harde tijden. Bij momenten was het echt wel interessant, maar het verhaaltje van de spoorlijn die van Queen Victoria niet door het koninklijk domein van Balmoral mocht doorgetrokken worden, hadden we na drie vermeldingen wel begrepen. De toppen van dat kasteel konden we zien, een droom van elke papparazzo. Na eerst een hele tijd door een cultuurlandschap gereden te hebben (Rode wouw, Buizerd, ...) bezochten we een kasteel met grote tuin. Vooral de tuin was voor ons interessant want op het gazon foerageerde een prachtig mannetje Rouwkwikstaart nabij een koppel Scholeksters en er zaten heel wat bosvogels met o.a. Taigaboomkruiper.

De volgende stop was in de Cairngorms, de echte Highlands dus. Geen highland-weer echter, het was zonnig en lekker warm! Meer dan een proevertje kon er door het strakke tijdschema niet van af ("eerst gaan plassen, dan pas wandelen !" "niet net voor het vertrek nog moeten gaan plassen, want dan moet je aanschuiven en zijn we te laat weg" en meer van dat schoolmeesterachtig gebrul - maar het werkte wel). Een bergrivier, wat heide en eeuwenoude Scottish pines. Zou er een Schotse kruisbek in zitten ? Helaas niet, maar wel Gekraagde roodstaart, Grote gele kwikstaart, Buizerd, Sijs en leuke plantjes zoals Vetblad, Beenbreek, Dennenwolfsklauw, Moeraskartelblad, Stekelbrem, Veelstengelige waterbies, enz. Natte heide dus.

Beroepsvlinderonderzoeker Dirk M had niet verwacht van ook maar één vlinder te zien op deze reis, maar dit was zijn kans! Oranjetip en Klein geaderd witje, check !

Op de terugkeer onderweg zagen we nog Raaf, Rode patrijs en een kudde van 40 Edelherten. Tijdens de picknick-stop in het stadje Braemar vloog een verre Steenarend over! Ja, we kunnen toch spreken van een geslaagde bonustrip. Op de terugweg naar Aberdeen was het moeilijk tukken door de live-streaming uitleg door de busboxen. Wat heeft die mens een energie ! En dat met 69 lentes...

Bij aankomst in Aberdeen reden we een stukje over een strandboulevard. Zwemmen daar net 7 Tuimelaars vlak achter de branding ! En de buschauffeur kon of wilde niet deftig stoppen. Damn! Men beloofde dat ze misschien wel naar het schip toe zouden zwemmen bij het uitvaren een uurtje later, maar dat bleek ijdele hoop. Er was wel één Tuimelaar aan de pier aan het zwemmen maar die gaf geen echte show. Maar ze zijn goed gezien en staan dus op de immer groeiende zeezoogdierenlijst.

De groep die naar de monding van de Ythan River is geweest, was ook content. Dit gebied ligt vlakbij het stadje Newburgh, op 20 km ten noorden van Aberdeen. Niet minder dan 800 Grijsze zeehonden lagen er vlakbij op een strand, indrukwekkend! Ook hadden ze een mannetje

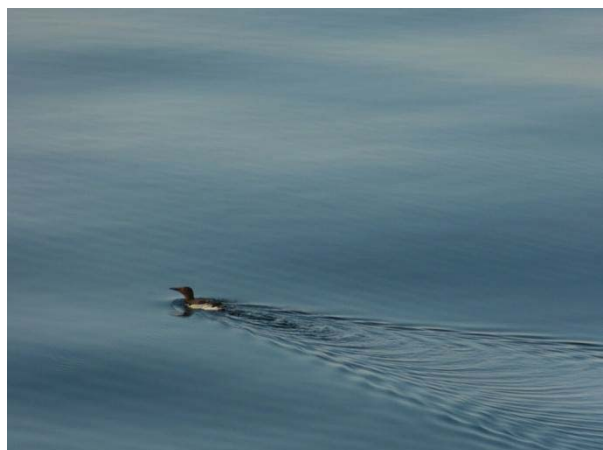
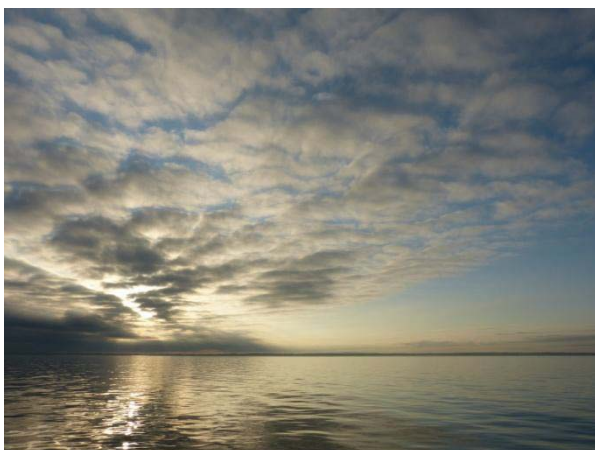
Koningseider gevonden (na een tip) tussen massa's gewone Eiders, straf !! Dit laatste was aan het strand dat te bereiken was via het gehucht 'Blackdog', dichterbij Aberdeen. Voor wie hier dus noodgedwongen een dag moet doorbrengen als de NAO hier stopt: geen paniek, er valt genoeg te beleven.

Opnieuw moeten we de safety-drill en introductie ondergaan, maar herhaling is een basisbeginsel in de pedagogie, dat is niet zo erg. De captain's drink is een herhaling waartoe we minder aangespoord moeten worden.

We maken kennis met andere passagiers. Naast de 26 Belgen bestaan de andere driekwart vooral uit Engelsen, een 12-tal Polen, enkele Nederlanders en Duitsers, een Amerikaan of 5 en een opvallende Kroatische. Opvallend door de geblondeerde verschijning, de vermoedelijke twee operaties, het blinkende strakke gezicht, de scheefgezakte trainingsbroek en de ietwat zware stem. Speculaties alom, maar waarschijnlijk is er niets van waar. Sommigen (de meesten allicht) komen mee omdat ze er al hun hele leven van dromen om de Noordpool te zien, anderen zijn graag op zee. Maar van zeker een kwart hebben we het raden naar hun motief. Bezigheidstherapie? Culinaire interesse? Breien in de lounge met nauwelijks zeezicht is nu niet wat ik als een boeiende vakantie zou beschouwen. Eén van hen, de Amerikaan Don Parrish, was mee om landen te twitchen. Hij was zelfs nummer twee in de wereld! Ik moet zeggen, zijn palmares is inderdaad ongelooflijk indrukwekkend (zie www.donparrish.com). Hij was speciaal mee om de Shetlands en Jan Mayen te "doen". In elk geval is het een bont gezelschap. Eén van de maaltijden zat ik bij een Duitse die HR-manager is van een groot bedrijf. Zij gaf toe dat het heel interessant is om al die persoonlijkheden aan boord bezig te zien... De vogelkijkers op het voordek zijn daar zeker ook bij, is zo ons idee.

Terug naar de natuur. Het avondeten was maar net voorbij toen we buiten vaarden. Wij waren ferm nerveus voor die Tuimelaars want de gidsen hadden wel twintig keer gezegd dat we ze misschien wel zouden zien. Dan is zitten eten niet onze prioriteit. In de haven zwaaien 45 Zwarte zee-eenden ons uit, naast die verre Tuimelaar dus, maar zijn familie kwam helaas niet op de boeg golf surfen. De Ortelius heeft ook nauwelijks een boeg golf.

De zee in de buurt van Aberdeen is bijzonder rijk aan vogels. We varen voorbij duizenden Zeekoeten en Alken, een voorbij vliegende Roodkeelduiker, 4 Noordse pijlstormvogels, honderden Jan-van-Genten en Drieteenmeeuwen, enkele Papegaaiduikers en ook de eerste twee Stormvogeltjes. Ook zeezoogdieren met in totaal 6 Bruinvissen, 3 Witsnuitdolfijnen en 7 Dwergvinvissen op die paar uur tijd. Leuk-leuk-leuk ! We hadden van die dag Aberdeen eigenlijk niets verwacht, maar het draaide toch geweldig goed uit !

Vanavond wilden we weer proberen voor de Green Flash, nu met meer volk. Maar de zonsondergang was inmiddels al na 23u, dat was even doorbijten. Een wolk aan de horizon verstoort echter onze kansen. Morgen is er nog één avond met een nog latere zonsondergang en dan is het met dat verschijnsel gedaan tot we weer thuis zijn.

zo 9 juni : Fair Isle - Mousa - noordwaarts varen langs de Shetland eilanden

We waren vroeg op, maar het was relatief rustig. De zee was weer grijs plat, net als de lucht. De hele dag bleef het nagenoeg windstil. De skyline van het voor ornithologen mythische Fair Isle lag pal voor ons en naderde langzaam maar zeker. Van heinde en ver vlogen zeevogels van en naar het eiland. Vooral de groepjes Jan-van-Genten konden op veel aandacht rekenen. Alkachtigen waren er met honderden, ook meer en meer Papegaaiduikers nu. Hier en daar vloog een Stormvogeltje (een twintigtal deze morgen). Drie Grauwe ganzen trokken naar west. Eén Dwergvinvis, 4 Grijsze zehonden en 4 Bruinvissen waren de zeezoogdieren onderweg.

Het schip ging niet voor anker, daarvoor was het hier te diep, maar bleef "surplacen". We gingen aan land met zodiacs. Voor de wat meer bejaarde cruise-deelnemer is dit een hele uitdaging, maar niet onmogelijk. De crew had haar routine nog niet gevonden want het duurde een hele tijd eer we van boord konden. Op Fair Isle zelf kon je kiezen tussen een wandeling naar het "dorp" (40 inwoners op het hele eiland) op 3 km afstand om daar breigoed te gaan kopen. Of een beetje rondstruinen in de buurt van de Bird Observatory. Wij kozen daar voor. En ver zijn we niet geraakt...

Fair Isle is bekend voor de vele dwaalgasten en andere trekvogels die op dit eilandje verzeild geraken. Voor twitchers is het een waar bedevaartsoord. Vandaag was het relatief rustig. In de tuin van de Bird Observatory¹ zat wel een mannetje Westelijke baardgrasmus voor de geduldigen. En Braamsluiper, Tjiftjaf en Gekraagde roodstaart, en dat op 500 m² struikgewas, overigens het enige struweel op het eiland. Elders op het eiland hadden ze Temminck's strandlopers en een Withalsvliegenvanger, en gisteren (natuurlijk gisteren) een groep Orca's die het eiland rond is gezwommen ! Geen nood, de plaatselijke broedvogels boden meer dan genoeg. Overal zongen Frater, Veldleeuwerik en Oeverpieper. Tapuit, Spreeuw, Huismus, Rouwkwik waren de andere zangvogels. Maar dé show werd natuurlijk gestolen door de grote zeevogelkolonies, met op de eerste plaats de Papegaaiduikers ! Overal zaten er, op de bovenkant van de rotskliffen waar er gras groeit en ze hun holen kunnen graven. Je kon ze benaderen tot op een paar meter. Er werd menig plaatje geschoten, dat kan ik u verzekeren !

De Zwarte zeekoeten waren ook niet mis, baltsend in de diepte of vlakbij zwemmend met hun knalrode pootjes in het zwarte heldere zeewater. Noordse sterns vlogen in de baai met wit zandstrand. Onderaan de kliffen waren een paar nesten van Kuifaalscholver, in vol ornaat met

¹ zie www.fairislebirdobs.co.uk en voor het dagelijks nieuws: <http://fibowarden.blogspot.be>

kuif en al. Noordse stormvogels broeden met duizenden overal waar er plaats is, één per één. In dichtere concentraties zitten dan de Alken en vooral Zeekoeten op rechte rotswanden. De lokale gids wist te vertellen dat het broedseizoen (alweer) dramatisch wordt, er was nog niet eens gestart met de eileg. Voedselgebrek (o.a. zandspiering) door overbevissing is de meest voor de hand liggende reden (bv. om vismeel te maken voor de zalmkweek en andere aquacultuur), de klimaatverandering kan hierop nog versterkend werken, of vice versa. In elk geval, het is al vele jaren slecht en dit jaar was nog slechter. De meeste zeevogels leven lang en kunnen een paar mindere jaren wel aan. Maar er mogen nu wel dringend weer betere jaren aankomen of het zal over een decennium of twee gedaan zijn met de zeevogelkolonies in Schotland. En met het toerisme daar naartoe. Ook de Kleine jager heeft al jaren quasi geen broedsucces omdat de sterns en Drieteenmeeuwen het zo slecht doen. De Jan-van-Gent doet het wel goed omdat die verre afstanden kan vliegen om voedsel te vinden en ook visafval eet dat door vissersboten overboord wordt gegooid. Idem voor de Grote jager, die agressiever aan zijn voedsel komt. De verzwakte jongen zijn ook een makkelijke prooi. Grote jagers waren overal aan het baltsen, een beetje zoals vrouwen dat doen maar dan sneller: in koppels in zigzag vliegen, en af en toe lange zweefvluchten maken met hun vleugels in een V.

Veel te snel was de tijd gekomen om dit wondermooie eiland met de spectaculaire kolonies te verlaten. De lunch moest verorberd worden op het schip!

Een volgende stop was het eilandje Mousa, onderdeel van de Shetland-eilanden. Het is bekend voor de best bewaarde 'broch': een dubbelwandige toren, opgebouwd uit losse platte stenen. In de dubbele wand is er een trap tot boven. Het uitzicht is wondermooi, ook op de Ortelius die vredig in de baai ligt. De toren dateert uit ca. 100 vChr. maar de functie ervan is niet gekend. In Schotland staan er honderden zulke torens, maar dit is de best bewaarde. In de muren vol holtes broeden tientallen of zelfs honderden Stormvogeltjes. Overdag kun je er af en toe eentje horen roepen (soort geknor als Nachtzwaluw). De oudervogels wisselen elkaar om de drie dagen af maar doen dat enkel in donkere nachten. Anders zijn ze hapklare brokken voor Grote jagers en dito mantelmeeuwen. Een nachtexcursie om dit spektakel mee te maken was voorzien op het programma maar ging uiteindelijk niet door, met als uitleg 'geen tijd'. Het zou ten koste gaan van bezoektijd op Jan Mayen of het pakij. 'Miscalculation' van het reisagentschap zei Kelvin de expedition leader. Tja, het zij zo. Ik heb het ooit al eens kunnen doen en het is wel de moeite. Het lijkt wel een kolonie zwermende vleermuizen, en ze zijn ook niet groter dan een zwaluw. Ook tussen de platte keien op het strand en in de stenen muurtjes huizen massa's koppels. Ze delen dit biotoop met honderden Spreeuwen. Op dit eilandje zouden er niet minder dan 6.800 broedparen Stormvogeltjes zijn, 2,6% van de wereldpopulatie (bron: en.wikipedia.org)! En geen enkele te zien overdag!

Onder een blauwe hemel bij een zwoele 16°C (zweeten!) deden we een fikse wandeling na met de zodiacs te zijn afgezet. Een grote poel had een koppel Roodkeelduikers die elkaar luid roepend begroetten. Waauw ! Een eindje verder was een kleine lagune die uitgaf op zee. Enkele enorme

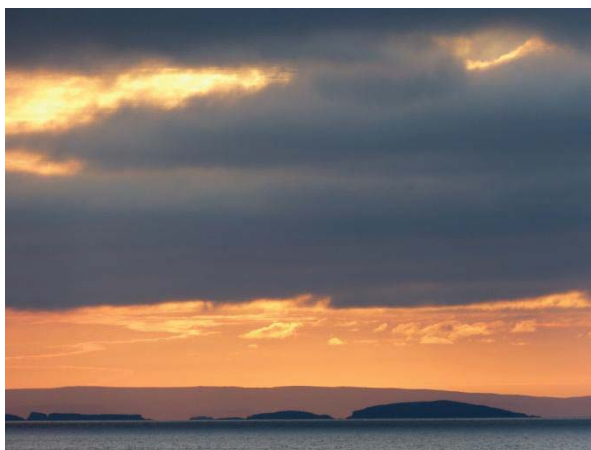
mannetjes Grijze zeehond waren een dutje aan het doen. De alternatieve naam Kegelrob hadden ze duidelijk niet gestolen, met zo'n 'tote'. Er lagen ook enkele vrouwtjes met kleine jongen en sommigen zagen ook Gewone zeehonden. Intussen was er veel ander vogelleven: baltsende hemelgeiten (Watersnippen), Veldleeuweriken, Graspiepers, Tapuit, Scholeksters, Tureluur, Steenloper enzovoort. Bijzonder was een Winterkoning van de ondersoort 'zetlandicus', typisch voor de Schotse eilanden. Hij was een beetje donkerder dan normaal en met een langere snavel. Hij broedt niet in struwelen maar tussen rotsblokken op begroeide kliffen en hellingen.

In de verte zagen we een puffende Wim P. afkomen, snel doorstappend maar dat is niet ongevoel voor hem. In feite had hij al een heel eind gelopen om ons te komen melden dat er een Otter gezien was door Kristof G., Jan G. en nen Ollander (die hem gevonden had) aan de andere kant van het eilandje. Mooi van hem, en onze groep toog er onmiddellijk naartoe, in halve looppas. Het was toch verder dan we dachten, en van de Otter was intussen geen spoor meer te bekennen. De helft van de passagiers had zich daar op de kust verzameld en was luidop aan het gesticuleren waar het ergens was of kon zijn. Otters zien niet goed, maar horen en ruiken des te beter. Kelvin deed teken dat het tijd was om te vertrekken (lees: te gaan eten) en maande de kudde met zachte hand tot doorlopen aan. Tot zijn grote wanhoop liepen een paar van onze Belgen toch door naar het volgende stukje kust-met-kelp in de hoop toch die Otter te zien, maar vergeefs. Wel mooie Kleine jagers die hun territorium aan het bezetten waren.

Tijdens het eten vaarden we langs de andere eilanden. Helaas is er nauwelijks zicht naar buiten in het restaurant. Na het eten konden we nog net de immense rotsflank van het eiland Noss zien, met de enorme Jan-van-Genten- en andere zeevogelkolonies. Die vlogen trouwens allemaal af en aan, een zeer plezant zicht ! We vonden het doodzonde voor de Natuurpunters dat die in 2014 deze eilanden links zullen laten liggen en rechtstreeks naar het Hoge Noorden zullen doorstromen.

Een verrassing van formaat was een langsvliegende Visarend, op trek oostwaarts richting Scandinavië, om 21u25. Dat betekent nachtwerk want het was nog een slordige 300 km tot de Noorse kust ! Behalve 2 Dwergvinissen (we vinden ze al gewoon, stel je voor), was de avond verder rustig, zonder green flash alweer. Morgennamiddag komen we in veel dieper water (3000 m en meer), dat biedt perspectieven op allerlei andere zeezoogdieren ! De traditie om na het 'werk' nog een pint te drinken in de bar werd nauwgezet opgevolgd door velen, al bleef het relatief kalm om geen poer te verspelen voor morgen...

ma 10 juni : Een hele dag varen op de noordelijke Atlantische Oceaan

Het wordt eentonig: windstil, volledig bewolkt en vlakke zee. De temperatuur is al wat minder, zo rond 10°C. Om 6.00u 's morgens zijn we zowat 100 km ten noorden van de Shetlands. Gedaan met de Noordzee, nu zitten we op de Noorse Zee. Een hele dag seawatchen! Voor de één is dat super, de ander vraagt zich af hoe die de dag zal doorkomen. Geen paniek, je wordt beziggehouden aan boord. Er zijn een 3-tal lectures, en er is eten, koffie, tussendoortjes, een tukje, 'recap', enzovoort. Maar de meesten van ons staan quasi de hele dag op dek of op de brug.

Die brug is 'open', d.w.z. altijd toegankelijk voor iedereen, behalve tijdens manoeuvres of als er een loods aan boord is. Je moet er wel de mensen hun werk laten doen en van alle knopjes blijven (Yann heeft zich deze keer uitstekend kunnen inhouden) of anders zinken we. Het is boeiend om te zien hoe dat in zijn werk gaat. Heel gedisciplineerd volgt de hiërarchisch lagere de orders van zijn overste. Maar het gaat er gemoedelijk aan toe, en de officieren én de kapitein zijn makkelijk aanspreekbaar en antwoorden op alle vragen. Ik vraag me af of dit na het zomerseizoen nog zo is, want iedereen vraagt ongeveer hetzelfde. Met de matrozen is het moeilijker communiceren want het zijn allemaal Russen. De kapitein is een Chileen, de eerste officier (stuurvrouw) dus die Zuid-Amerikaanse Oekraïense (ze praten Spaans onder elkaar), de tweede en derde stuurman zijn jonge Oekraïeners, allen uit Odessa. Zij spreken Russisch en gebroken Engels. De communicatie naar de matrozen gaat via de officieren want de kapitein kan ze niet eens verstaan... Yaroslav(ke) is de derde en jongste officier (stuurman), nog geen dertig jaar denk ik. Hij heeft de ondankbare taak van de ochtend- en avondshift tussen 8-12u. wanneer het meeste volk op de brug staat (en vragen stelt). Gelukkig hebben ze een gps-systeem en goeie kaarten die automatisch de opperFAQ's beantwoorden waar we zijn, hoe ver het nog is naar waar we moeten en hoe diep het is. Over het weerbericht spreken ze zich niet uit. 'Kijk naar buiten' is het beste en zonder twijfel meest correcte systeem voor de korte termijn. Verder dan algemeenheden voor de dag zelf ('de hele dag zo') gaan ze niet. Mogelijk een truuk om te vermijden dat de toeristen valse verwachtingen koesteren, vooral als het slechter zou uitdraaien dan voorspeld...

"Bovenal is de zee koude soep", zo zong Kamagurka lang geleden al. Het lijkt er wel op. Maar dan soep met ballen ! In de voormiddag zijn we nog relatief dicht bij de zeevogelkolonies van de Shetlands met honderden Jan-van-Genten, Noordse stormvogels, tientallen Grote jagers (vaak erg dicht langsvliegend), tientallen Stormvogeltjes, een adulte Kleinste jager in prachtkleed eerst zittend dan opvliegend voor het schip (mchtig mooi, mijn eerste adult). Bij de rariteiten verder ook nog een Wulp, 3 zwemmende Brandganzen (04.00u !), een Drieteenstrandloper, 1 Bonte en 1 Paarse strandlopers en dan nog een spetter: een vrouwtje Grauwe franjepoot in zomerkleed, cirkeltjes draaiend op de grote grijze vlakte !

Maar best van al nog was de groep Grienden, zo'n 35 in totaal, met jonkies, die we dichtbij passeerden ! En een paar uur later nog zo'n groep van een 30-tal dit keer. Ze waren erg actief aan het oppervlak, vermoedelijk aan het foerageren. Maanden na de reis zag Koen op zijn foto's dat er zowaar 2 Witflankdolfijnen mee zwommen! Zo mogelijk nog beter waren 2 Gewone spitssnuitdolfijnen (Sowerby's Beaked Whale) met een jong die vlak voor de boeg van rechts naar links zwommen. Oppervlakkig leken ze wel op snelle Dwergvinvissen maar ze sprongen eerder dan dat ze "rolden". De spitse snuit en de lichtere onderkant ervan was even te zien. Het zijn ook meer ronde borsten dan een meer afgeplatte baleinwalvis met een andere grijstint. Voorwaar een zeer goeie soort, want altijd moeilijk te zien ! Kelvin himself was er erg blij mee. Hij kwam met de determinatie want voor niet-ervaren whalewatchers is het toch niet evident. Ze zien dat maar heel af en toe en dan nog zelden zo lang. Zeer typisch waren ze te vinden op de helling van het continentaal plat naar de diepzee (diepte hier 1.670 m). Verder ook nog 17 Bruinvissen. Dat lijkt intussen evidentie, maar het is toch een mooi aantal.

En dan is het nog maar middag !

De namiddag laat zich ook niet onbetuigd. De inmiddels laatste Jan-van-Gent voor de reis is een dode adult, drijvend. Nog 1 Papegaaiduiker, 10 Zeekoeten, 1 Noordse pijlstormvogel, 3 Kleine jagers en een paar Grote: de vogels zijn aan het minderen. Stormvogeltjes doen het wel nog goed

met een 20-tal exemplaren, steeds alleen of met twee. Af en toe zit er eentje dicht genoeg om net de witte baan te zien op de ondervleugels. Hun vlucht doet erg aan vleermuizen denken.

De 'kleine walvisachtigen' worden vanaf nu allemaal twijfelgevallen (4 toch): Dwergvinvis of spitssnuitdolfijn? Je zou beginnen twijfelen want ze lijken toch erg op elkaar. Van niet minder dan 10 Dwergvinvissen zijn we toch zeker. Ze rollen traag over, met vrij grote rugvin. Ook de nog eens 15 Bruinvissen zijn makkelijk. Kristof onderschepte een grote maar helaas zeer verre walvisfontein ("blow") maar we krijgen van het beest niets meer te zien.

Wel absoluut de max zijn de 3 Noordelijke butskoppen die zich vrij goed laten zien aan stuurboord. De bruinachtige kleur en het pompoenvormige voorhoofd zijn net zichtbaar, net als de saucisse-vorm en kleine rugvin. Tof-tof-tof !!

Links: Orca met jong; Rechts: Gewone spitssnuitdolfijn (beide van Bart Vancoppenolle)

En de cetacaeën-show is nog niet gedaan want om 22.30u onderschepte Geert S. een vin, seconden later onmiskenbaar te determineren als (luidkeels roepend) Orca's !!!! Voor al wie al gaan slapen was, gaan douchen of op het toilet zat: de walkie-talkies gierden alarmtonen, paniek in de buik van het schip. Het werd ook afgeroepen vanop de brug en Jan en alleman stond al gauw aan dek. Het waren 9 Orca's, met 1 adult mannetje met enorm hoge rugvin (2 m!!), 1 onvolwassen mannetje met wat kleinere rugvin en de rest vrouwtjes en jonge dieren, maar ook één bambi-orcaatje! Ze waren erg actief, net als onze eerste groep Grienden deze morgen, mogelijk aan het vissen. Regelmatig kwam er een kop boven of een zijkant, zodat je ook de witte tekening kon zien. Spektakel, spektakel ! Het schip hield halt om langer van het schouwspel (op ca. 500 m) te kunnen genieten, tot de dieren zich verder achter ons verspreidden. Waaaaw !! Wat een einde van deze geweldige dag en wat een fantastische reis is dit toch ! Tijd om naar de bar te trekken, morgen halen we de slaap met een tukje wel in. Misschien toch...

di 11 juni : En nog een hele dag varen op de noordelijke Atlantische Oceaan

Je kunt het al raden: volledig bewolkt, maar er staat 2-3 Bft uit NW en er is een beetje deining. In de namiddag wakkert de wind aan tot 4 Bft uit Oost. In feite nog altijd peanuts maar Koen L. en Hilde van Slyps moeten hierdoor wat gas terug nemen vandaag. Geert C. en Wim P. zijn er ook niet helemaal gerust in. Bijna iedereen heeft intussen een verkoudheid, keelpijn of verstopte sinussen. Door de airco, de frissere buitenlucht of de hele dag staan tetteren. Of te luid en te veel lachen met de zware verhalen ? Een ulje whisky bij momenten verzacht de kelen maar doet het lachen weer wat aanzwellen. Baat het niet, het schaadt maar weinig.

Opnieuw een hele dag varen dus, pal noord naar het eilandje Jan Mayen. En het is weer niet saai. Altijd is wel ergens iets te zien, maar enkel de Noordse stormvogel is quasi permanent in zicht. Het zijn nog allemaal gewone 'witte'. Hoe ver noordelijk moet je dan wel gaan om de 'blauwe vorm' te zien?

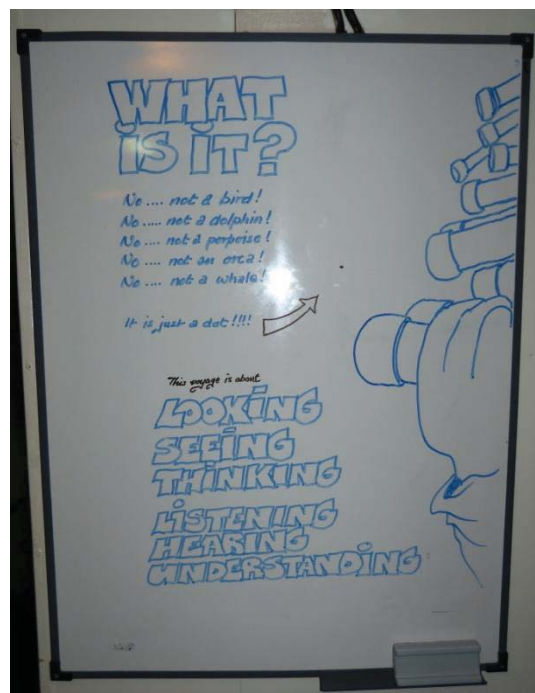
De trekvogels van de dag zijn dit keer 3 altijd sublieme Middelste jagers. Het zijn meestal onvolwassen vogels met nog wat bandering op hun ondervleugeldekveren. Bij adulten is die zone effen donker. Ze overzomeren hier waarschijnlijk op de Noordelijke zeeën want broeden is pas voor volgend jaar. Verder ook nog een Regenwulp, 2 Noordse sterns, een Smient en 5 Eiders (2m + 3vr) die uit het niets lijken te komen en naar het niets doorvliegen. De Eiders vervolgen hun weg pas nadat ze een keer of tien rond het schip getoerd hebben.

Vanmorgen rond 4.00u zag de bemanning 4 Orca's. Door onze bar-exploten gisterenavond was niemand zo vroeg op. Het is dan nochtans al volop klaar, meer nog, het wordt niet eens meer echt donker. En vandaag passeren we de poolcirkel ! Dat gebeurde om 8.10u, op 66°33' noorderbreedte. Tijdens het ontbijt. Omdat er buiten toch niets bijzonders te zien viel, bleef iedereen gewoon verder schransen. Zo'n buffet laat je voor zoiets toch niet staan. Het werd beleefd omgeroepen en dat was het.

Maar nog voor het ontbijt hadden we zelf prijs. Ik zag op de einder een verticaal zwart streepje, en dan nog een paar kortere. Huh? Jawel, weer Orca's !!! Met het beetje stem dat ik nog had kon gelukkig iedereen snel geïnformeerd worden. En we hadden geluk, ze zaten op onze koers. Net als gisteren kon het hele schip van een zelfde tafereel genieten, al dan niet recht uit bed, douche of toilet. Het waren er deze keer 12, verspreid over een vrij groot gebied, met één reusachtig en spectaculair mannetje.

Later die voormiddag was nog een Butskop met een kalfje te zien. Wim P. had er eerder ook al ergens 2 à 3 gezien. We scoorden dus echt goed voor deze toch schaarse soort !

De Bruinvissen (3) en Dwergvinvissen (6 à 7) scoorden wat 'minder' maar toch.

We zitten al ver van land, zo'n 500 km van zowel Jan Mayen, IJsland, Noorwegen of de Faeröer, en het aantal vogels daalt drastisch. Toch passeren er 's namiddags ook nog 2 Middelste jagers, 1 Grote jager, nog slechts 15 Noordse stormvogels en onze eerste 3 Dikbekzeekoeten (deze oude naam horen wij liever dan het lompe 'Kortsnavelzeekoet'). We naderen 'the High Arctic' !

Overdag volgden veel mensen de lezingen. De onderwerpen varieerden van de pinguïns op de Zuidpool, herkenning van Arctische vogels (basic, voor beginners), de weergave van de zee in de schilderkunst in de loop der eeuwen (van Bill die lange tijd tekenleraar is geweest), heldhaftige verhalen van Schotse walvisvaarders en op welke erge manieren ze al dan niet dood gingen (van Bill natuurlijk), van onderzoek naar Bultruggen, over hoe het Arctische en Antarctische

ecosysteem in elkaar zit, enzovoort. Eigenlijk best interessant allemaal, en goed gebracht. Maar toch zitten we met al ons gerief klaar op de achterste rij om bij de minste biep van de walkietalkie terug naar het dek te spurten, al gebeurde dat bijna nooit.

's Avonds merken we nog een heel grote blow op in de verre verte, maar we zien geen rug noch vin. Het had een Blauwe vinvis kunnen zijn, maar de waarneming is er te magertjes voor. Toeme. En dan kwam de mist en was het gedaan met speuren. Tijd voor de bar dan maar, na alweer een formidabele dag !

wo 12 juni : Jan Mayen

's Morgens vroeg op (5.30u of nog vroeger voor sommigen): we zitten in prima walvissengebied. Jan Mayen is een heel grote vulkaan die 2.277 m boven zee uitsteekt (de 'Beerenberg'). Inderdaad, de noordelijkste actieve vulkaan ter wereld. De zeestromingen botsen onder water op de hellingen van het eiland en tal van andere richels, vertrekkend van 3.000 m diepte, en stuwen voedselrijk bodemwater naar de oppervlakte. Dit geeft aanleiding tot rijke bloei van algen (fytoplankton) die op hun beurt de rest van de voedselketen aandrijven (zoöplankton, krill, vis, ...) met op het einde zeevogels en de grote walvissen.

Maar: een dikke mist leidt ons al snel weer naar de bedstee voor nog een uurtje slaap en een ontbijt op het gemak. Behalve een paar Noordse stormvogels is er helemaal niets te zien binnen een straal van 200 meter.

Rond een uur of 9 komen we dan toch aan bij Jan Mayen. Tenminste, dat wordt ons gezegd door de gps want er is nog altijd niets van te zien. Het is gelukkig windstil, bij een zwoele 7°C. Dat zorgt er voor dat we effectief met de zodiacs zullen kunnen landen aan de oostzijde. De

bedoeling is om eerst de kleine Noorse basis te bezoeken, en dan een wandeling (9 km) te doen naar de westkant om daar weer in de zodiacs te stappen. Klinkt goed, maar hopelijk trekt die mist toch een beetje op...

Voorlopig niet echter. De zodiacs varen op gps en de laatste 100 meter zien we wat rotsen opdoemen met een zwart vulkanisch strandje er tussen. We zijn dik ingeduffeld met waterdichte kledij en laarzen, maar echt nodig bleek dat niet. Een wat oudere madam slaagde er evenwel toch in om er natte voeten aan over te houden. Dat komt er van als je niet volgens de regels uitstapt. Op het strand trippelden 6 Drieteenstrandlopers in zomerkleed, nog onderweg naar hun geboortegronden in Groenland. De eerste Grote burgemeesters van de reis maken hun opwachting. Waauw! Adulten in zomerkleed ! Erg fraaie beesten. Het lijken van ver soms wel zilverreigers in de vlucht, zo'n witte verschijningen.

De Noorse basis wordt bevolkt door 18 zielen, waarvan de meesten eens een kijkje kwamen nemen naar de eerste buiteneilandse bezoekers sinds 3 maanden. Ze bemannen er het weerstation, een GPS-satelliet-grondstation en (vooral ?) het ego van Noorwegen. Er is ook een winkeltje, je kunt er postkaarten versturen (levering kan 3 maanden duren) én een stempel in je reispas laten zetten, een must-have voor de meesten (en in het bijzonder Don!). Bij gebrek aan reispas was mijn notitieboekje ook goed.

De commandant heette ons hartelijk welkom. De behuizing bestaat uit aluminium plaatwerk, met goede isolatie, en daterend uit de jaren 1960. Maar wel comfortabel en gezellig van binnen. Alles buiten plakt van het vulkanisch zand, de schoenen moeten af bij het binnen komen! We leren dat ze er maximum een jaar mogen blijven, en dan voor minstens een jaar terug naar het homeland moeten. Een langer verblijf is waarschijnlijk niet zo goed voor de psychologie van een mens. Elke 2 à 3 maand komt een bevoorradingschip langs en in het tussenseizoen al eens een vliegtuig, soms met familie op bezoek. En af en toe een cruiseschip zoals het onze. Voor de rest zitten er honderdduizenden zeevogels, voor het merendeel Noordse stormvogels, Drieteenmeeuwen, Kleine alken en Dikbekzeekoeten. We horen rare vogelgeluiden rond het kampement maar kunnen echt niet thuiswijzen wat het is. Jan VU denkt een sneeuwhoen in de mist te zien wegvliegen, maar die blijkt er niet voor te komen. Wat het dan wel was? Geen idee.

Bill leidt de wandeling. Om zeker te zijn dat iedereen mee is, laat schoolmeester Bill iedereen op één rij staan. Dat vergt wat stemgebulder, maar het lukt. Het aantal klopt en we zijn op weg. Er loopt één weg van steenslag, het is makkelijk. De sliert van een zeventigtal mensen wordt al gauw meer dan een kilometer lang. Vooraan de stappers, achteraan de fotografen en ouden van dagen. Ijsberen komen hier niet meer door de klimaatverandering (minder pakij), maar je weet maar nooit hé. Daarom probeert Bill zijn kudde toch enigszins bij elkaar te houden. Wat een energie heeft die man. De andere gidsen zijn er veel meer gerust in en laten ons doen.

De mist lost langzaam een beetje op. Het zicht bedraagt al een kilometer of twee. Hier en daar is een plasje met wat vogels: 1 Paarse strandloper, 1 Bonte strandloper, 1 Scholekster, 1 Goud-

plevier, meer dan 40 Grote burgemeesters (meest adulten), 4 Grote mantelmeeuwen, hier en daar een Bontbekplevier tussen de mossen en gestolde lava, 3 Kleine jagers, enkele Grote jagers en een overvliegende Regenwulp. Iemand ziet ook een adulte Kleinste jager overvliegen. Ik zag een meeuw die te snel weg was in de mist maar die een adulte Zilver- of Stormmeeuw moet geweest zijn. Beide soorten zitten hier normaal niet. Geen duidelijke ring op de snavel, dus zeker geen Ringsnavelmeeuw... Het landschap wordt echt bizar. Vreemde rotsformaties in alle tinten grijs, zwart, zelfs rood, en groen en geel van de mossen en korstmossen. Her en der ligt nog wat sneeuw. Op veel plaatsen groeit gewoon niets.

We komen op een heuvelrugje en zien de andere kant van het smalle eiland. De mist is hier veel minder, we zien zeker 10 km ver. En daar ligt overduidelijk de Beerenberg ! Of toch de voet ervan want hoger dan 200 m reikt de zichtbaarheid helaas niet. We zien er dus maar 10% van, maar dat is al indrukwekkend genoeg met al die sneeuwvlekken. Er strekt zich een immens strand uit van grijs zand, bezaaid met wrakhout en visserijafval. Filiep neemt een momentje voor zichzelf, met een muziekje in de oren, en maakt een eenzaam ommetje over de vlakte. Niet naar de zin van Bill echter die hem een fikse bolwassing heeft. Wat als de mist snel terugkeert? Of er toch een Ijsbeer rondwaart? Of we hem uit het oog verliezen en pas twee dagen later beseffen dat hij nog op het eiland zit? Bill kent verhalen genoeg van mensen die op vreselijke wijze om het leven gekomen zijn, en deelt die graag met eenieder die het horen wil. Of niet wil, maakt niet uit. Intussen werd duidelijk dat het middageten om 12u een moeilijke zaak werd. Bill vroeg aan de groep wie er zou sterven als hij maar om 16u eten zou hebben. Niemand durfde reageren op dit ongemak, en daarmee was het beslist. Gelukkig hadden de meesten wel wat sneukelinge en water mee. Na een tijdje geraakt je systeem echt afgesteld op die gezette tijden met copieuze voeding. Maar inderdaad, niemand is gestorven.

Een steile rots op het strand blijkt dicht bevolkt met allerlei alkachtigen inclusief Papegaaiduikers. Schitterend ! Het wordt nu ook duidelijk wat die vreemde vogelgeluiden waren aan de Noorse basis: Kleine alken ! In kleine wolken vliegen ze af en aan naar de toppen van de kliffen en hellingen. Daar broeden ze tussen grote losliggende stenen. De Amerikaanse naam 'Dovekie' zou een klanknabootsing moeten zijn, maar er moet toch een betere mogelijk

zijn. En zeggen dat we er bij ons een zware novemberstorm voor moeten trotseren om er eens eentje te zien. Om de zoveel minuten komt er een Grote burgemeester neuzen en dan vliegt het hele zwik op, opnieuw rondjes draaien rond de klif tot het gevaar geweken is. Deze meeuwen spelen maar wat graag hun eieren of zelfs hele vogels naar binnen.

En dan komen we achter een bocht uit op een rustige baai omzoomd door steile kliffen en afgeronde door gletsjers uitgeschuurde hellingen. Prachtig ! In de verte doemt de Orteliuss op. Samen met de niet-wandelaars en een delegatie Noren hebben zij de zuidkaap van het eiland gerond. De Noren waren mee om 'hun' eiland eens uit een andere hoek te zien, maar door de mist hebben ze vooral genoten van de verse groenten en het uitgebreide middagmaal! Koen was ook aan boord gebleven en had een leuke babbel met de Noorse commandant.

Overal langs de 'branding' in de baai zwommen Noordse stormvogels. Het waren er duizenden. Op de hellingen waren nog eens duizenden en duizenden witte stipjes te zien: vogels op het nest. Er vlogen maar enkele 'bruine' noordse stormvogels tussen, de rest waren nog altijd gewone 'witte'. Een beetje rondneuzen in de branding leerde dat ze franjepoot-gewijs foerageerden op roeipootkreeftjes (copepoden). Je kon er op een paar meter van blijven zitten, ongelooflijk. We vonden er ook sea-angels (Gymnosomata): doorzichtige oranje naaktslakjes die met vleugeltjes door het water propelleren. Verder in de baai ook 45 Eiders, een tiental Kleine mantelmeeuwen (noordwaartse uitbreiding?), wat Noordse sterns en verrassend: 3 Kuifeenden (1m+2vr) !

Het strand hier lag werkelijk bomvol wrakhout, naar verluidt uit Siberië afkomstig. Het schijnt niet echt bruikbaar te zijn omdat het vol zout zit. Ook lagen her en der beenderen van walvissen, souvenirs van de drukke walvisvangst in vorige eeuwen. Manmanman wat is zo'n wervel groot ! En dan die onderkaak ! Aan een schedel kon je duidelijk de spuitgaten zien en de kanalen waar die lucht doorheen moet. Die karkassen moeten nogal gestonken hebben in die tijd. De Noren vissen nog altijd op Dwergvinvis, weliswaar met een quotum, maar toch. Jagen op toppredatoren is ethisch een kwalijke zaak. Overbejaging loert ook al gauw om de hoek. Maar de Noren vinden dus van niet, voor hen is het gewoon 'oogsten' zoals je andere vis vangt in zee.

We voeren met de zodiacs terug naar de Orteliuss voor het latere middageten, rond 16u. 'Russian driving style' zei matroos Dimitri en hij profiteerde van het jonge publiek in zijn zodiac om eens goed pulle te geven. Na het bunkeren mochten we nog eens terug, gevolgd door een korte safari vlak onder de zeevogelkliffen. Kliffen in alle vormen en kleuren, naargelang het humeur van de vulkaan die ze gecreëerd had. Uitermate sprookjesachtig in de opnieuw opkomende mist ! We mochten van onze zodiacgids geoloog Andrew een paar keer aan land stappen om rotsen, Dikbekzeekoeten en Kleine alken van enorm dichtbij te bekijken. Sensationeel ! En Zwarte zeekoet op 3 meter naast de zodiac, wat een beauty! Achteraf zei expedition leader Kelvin dat die landingen 'highly illegal!' waren, gevolgd door een schouderophalen...

's Avonds vaarden we pal noordwaarts, het pakijns tegemoet. Maar helaas in de mist. Ideaal om wat slaap in te halen, want morgenvroeg varen we door het beste grote walvissengebied van de trip!

do 13 juni : Dag op zee, pal noordwaarts

Wim P. stond al om 3.30u op de brug, nog voor de shift van Alla! Hij had een groepje van 5 à 6 Butskoppen vlakbij om 3.50u, een Kleinste jager en het eerste tiental Zadelrobber. De mist was helaas nog niet opgetrokken en deed dat maar na het ontbijt. Maar toen waren we het beste walvissengebied al voorbij helaas. Twee Dwergvinvissen waren de enige baleinwalvissen van de voormiddag. Terug diepe oceaan i.p.v. de steile onderwaterhellingen. Blauwe en Noordse vinvis: see you next time! Het zicht beterde tot een tiental kilometer, het bleef egaal grijs bewolkt en de wind was hooguit 1 Bft uit het oosten. Vlakke zee dus, altijd goed!

Vandaag was de Dag Van De Zadelrobber. In groepjes van 7-12 doken ze plots op, snel zwemmend. Altijd was er wel één die half uit het water kwam en de vorm van een drijvende fles aannam om naar ons te kijken ("bottling" heet dit gedrag). En ze zwommen ook vaak op de rug weg van ons om ons zo in de gaten te kunnen houden. Dan doken ze synchroon en bleven ze minutenlang weg. We zagen het ene groepje na het andere, niet minder dan 800 tussen 4.00 en 11.00u ! Het pakijns nabij Jan Mayen is in dit deel van het Noordpoolgebied een erg belangrijke voortplantingszone voor de soort, vandaar allicht deze concentratie. Het voedselaanbod zal er ook toe gedaan hebben, want heel geregeld zagen we cirkels van 10 meter met 'kokend water'. Waarschijnlijk waren dit scholen vis die door één of andere belager naar het oppervlak gestuwd werden (roofvis?). We noemden dit een "hot spot" ;-).

De vogels lieten zich ook niet onbetuigd. Eerst nog vele honderden broedvogels van Jan Mayen, maar tussendoor ook een sjeke adulte Kleinste jager die eerst op het water zat en dan vlakbij langsvloog, een zwemmende onvolwassen Ijsduiker en een zwemmend vrouwtje Grauwe franjepoot !

's Namiddags was het veel kalmer. Toch brachten de eerste twee zekere Gewone vinvissen ("blow !") de nodige sensatie. Al zijn ze relatief algemeen en overal ter wereld te vinden, het zijn toch de tweede grootste dieren van de planeet en dus altijd bijzonder! Slechts 14 Zadelrobben maar die waren wel dichtbij. De mannetjes waren mooi te zien met hun zwarte kop en rugzadel. Een mannetje Klapmuts met een kop als een kleine Zeeolifant was een welkome waarneming! Dit is de moeilijkste van de vier arctische zeehonden om te zien, en zeker adulte mannetjes. Verder zagen we nog een Kleinste jager en twee keer een Rosse franjepoot als klein dobbertje op de oneindige oceaan.

Om 18.00u was plots een drijvend suikerklontje te zien aan de horizon. En dan drie, zeven, vijftien, ... Genoeg voor een aankondiging van Kelvin door de intercom. Een minuut later honderd brokken en vijf minuten later lag er een muur van ijs voor ons: het pakijs !!! Bizar genoeg bleef dat ijs zeer goed samen. We hadden gedacht om eerst een paar afgedreven ijsschotsen te zien, en zo stelselmatig meer. Maar niet dus: het is een echt gesloten front! For the record: we bevonden ons op 74,93° N en 8,24°W in de Groenlandse Zee, het was 20.00u stipt en het was er 3.325 m diep.

Een uur later, net na het eten, voeren we het pakijs binnen. Een historisch moment. Een andere wereld van een onaardse schoonheid en vreemdheid. Iedereen stond aan dek om de eerste doorsnijding van het front mee te maken. Kriebels maakten zich meester van ingewanden en haar op de armen. Zachtjes schoof ijsbreker Ortelius over de eerste grote ijsschots. Met een zachte kraak kwam al snel een grote blauwe barst in het maagdelijke wit en dreven de stukken uiteen. We zijn er !

De "muur" bleek meestal maar hooguit 30 cm hoog te zijn (+ 7x zoveel onder water!), maar alle tinten wit en blauw, en alle mogelijke vormen waren vertegenwoordigd. Her en der waren ijsschotsen gekanteld en terug aan elkaar gevroren, wat dikkere plakken opleverde, dik genoeg om hier en daar een zeehond te dragen. Wonderbaarlijk ! Plots kwam via de intercom de melding van een Ijsbeer ! Op de brug sta je hoger en kun je dus verder kijken. Ons Belgenteam met geoefende ogen werd dus geklopt door iemand op de brug ! En het bleek de kapitein zelf te zijn die het dier gespot had. Het schip werd gedraaid en langzaam in de goede richting uitgestuurd. Het enige wat wij zagen was een zeehond - die we al lang in de mot hadden, maar die door de afstand niet kon gedetermineerd worden... Uiteindelijk bleek dit een jonge Zadelrob te zijn, met ook een beige kleur, maar lang niet licht boterkleurig als een Ijsbeer... en lang zo groot niet. Overmoed ? Wishful thinking ? In elk geval: spannend !

De kapitein verliet de brug nu niet meer. Continu staat hij voor het raam, elke seconde of twee een order uitsprekend: 5 graden bakboord, een beetje trager, 3 graden stuurboord, een beetje

rapper, ... en zo uuuuuren aan een stuk. De stuurman van dienst en een Filippino doen de besturing en beantwoorden netjes elk commando.

Tot in de late uurtjes bleven we naar de ijsschotsen staren, niet goed wetend hoe lang dit hele mooie liedje zou duren. Misschien waren we er morgenochtend al uit ? Veerle kon de slaap niet vatten en is dan maar weer opgestaan. Kijken, kijken, kijken. Bill was met luide trom sterke verhalen aan het vertellen op 'onze' voorplecht. Ik doe dat niet graag, maar heb hem moeten stil leggen in naam van de groep, want dit wilden we in stilte ervaren. En hij zweeg nog ook. 't Is te zeggen: hij ging op een ander dek gaan babbelen. Mission accomplished.

vr 14 juni : Pakijs, pakijs en nog meer pakijs in de Groenlandse Zee

We zaten er laat in, rond 2u. Toch waren we er vroeg uit, want we zaten nog altijd in het pakijs! Vredig dreef het voorbij op werkelijk rimpelloos zwart water, of iets minder vredig brak het in grote brokken. Enkele Drieteenmeeuwen waren er als de kippen bij om verstoorde visjes van tussen de barsten te plukken ('polar cod' of Poolkabeljauw). Af en toe waren Ijsbeersporen te zien, meestal vrij oud, maar soms ook vers. Adrenaline ! En maar zoeken, en maar turen ! Op een bepaald moment wordt een blow gezien aan bakboord (= links). Alarm ! Koen Vdp en ik zien duidelijk de rug met typische vin van een Bultrug eenmaal boven water komen. Dan niets meer. Toeme! En dan weerklinkt het van de brug "Bowhead whale on starboard !!!" (stuurboord=rechts). Een Groenlandse walvis of wat? Dat is toch bijna onmogelijk wegens vrijwel uitgeroeid en superzeldzaam ?? Al gauw vinden we de olifant van de ijszee op zijn gemak drijven tussen de ijsschotsen. Af en toe komt een dubbele V-vormige blow uit het spuitgat. Waauww ! Yes indeed ! Het onmiskenbare profiel met de grote kop en daarachter een super dik lichaam is duidelijk te zien. Het dek is bomvol gelopen, de ooh's en aah's zijn niet uit de lucht. Maar ook de "where is he?" want sommige mensen vinden het niet nodig van een verrekijsker mee te nemen op walvissafari. Alsof alle walvissen meerdere keren vlak naast het schip zullen komen jumpen. Enfin, de walvis beslist om diep te duiken, kromt zich en steekt zijn enorme staartvin ("fluke") de lucht in. "Oooooooooh !!!" klinkt het honderdkoppig koor, terwijl de vin recht naar beneden zakt. Net op dat moment komt Wim D boven en hij weet direct hoe laat het is. Een gigantische frustratie maakt zich van hem meester, vooral omdat ook net op dat moment het verzoek van Michael weerklinkt om zich met een ontbijtbuffet te gaan vullen. Redelijk gerust omdat zo'n zware soort in de sjakosj is, doen wij dat met overgave, maar Wim niet. Hij blijft op dek, die walvis moet toch ooit en ergens weer boven komen ?

Het gevolg laat zich raden. Twintig minuten later zegt een radiostem "Sorry to disturb your breakfast, but the Bowhead Whale (en de rest hoorden we al niet meer)..." ! Een snelle evacuatie van de eetzaal werd ontplooid, de Belgen op kop ;-). Wim was de trotse herontdekker van de Groenlandse walvis ! Hij kon nu door iedereen mooi gezien worden. Nadien keerden we terug

naar het ontbijt om de rest van de meloen, yoghurt of spek met eieren op te eten, maar helaas bleek alles al afgeruimd. Anticlimax !

Links: Groenlandse walvis met onmiskenbaar profiel (foto Bart Vannieuwenhuys)

Terug aan dek dan maar. En niet zonder resultaat. We zagen die ochtend nog 2 andere Groenlandse walvissen. Dat is misschien 5 of 10% van de totale populatie ten oosten van Groenland ! Ooit de grootste met tienduizenden exemplaren, roeiden de walvisvaarders ze uit tot nagenoeg uitsterven. Het aantal in het hele gebied tussen Groenland en Frans Jozefsland wordt geschat op slechts 50! Tussen 1940 en 2006 waren er slechts 46 waarnemingen, de meeste na 1980... Jonge dieren zijn er al in tijden niet meer gezien. Deze soort kan 100 tot zelfs 200 jaar oud worden, maar ze zouden toch beter eens aan de kweek gaan. Onder water zingen ze wat af, zo zouden ze elkaar moeten vinden. Het internet leert ook dat de vrouwtjes zeer flirterig zijn. Met een BMI van 250 zijn het ongetwijfeld erg sexy dieren (20m, 100 ton!). Ze hebben een blubberlaag van 50 cm dik, waardoor ze blijven drijven als ze sterven (lees: geharpoeneerd worden). Voor zeilbootjes in de 19e eeuw was deze trage reus daarom een onweerstaanbare prooi... Alle drie de dieren bevonden zich op een lijn van 35 km lang langs de rand van het continentaal plat van Groenland waar de diepte van zo'n 250 m naar 1.500 m en meer zakt. Waarschijnlijk was hier daarom veel plankton aanwezig, nodig want daar werken ze er zo wel een paar kilo's per dag van naar binnen. Ze vertoeven bijna permanent tussen het pakij's omdat

ze daar minder kwetsbaar zijn voor Orca's. Dat maakt het ook erg moeilijk om ze correct te tellen, misschien is de populatie wel een beetje onderschat. Maar in elk geval is zeker: ze zijn supermegazeldzaam ! Ten westen van Groenland zijn er gelukkig nog meer dan 1.000 en ten westen en noorden van Canada nog duizenden. Maar dat zijn voorlopig gescheiden populaties, of toch tot wanneer de noordwest-passage ontdooit...

We hadden ook alle tijd om de robben te bestuderen. Alle vier de soorten passeerden de revue: 1 adult mannetje Baardrob, een groepje van 10 Zadelrobben, 1 Ringelrob en een Klapmuts. Tientallen zeehonden waren te ver voor determinatie. En een hele reeks anderen veroorzaakten veel discussie (zie foto hieronder en op titelpagina): zijn het nu jonge Baardrobben of jonge Zadelrobben? Een tweekleurig lichaam zonder duidelijke vlekken maar bruin en niet blauwzwart zoals bij jonge Klapmuts het geval is. Dus die is het al zeker niet. En Ringelrob is kleiner. Nergens in onze determinatiegidsen staat dit kleed afgebeeld. Uiteindelijk wordt bij meerderheid van stemmen 'beslist' dat het Baardrobben zijn. Maar navraag bij kenners na de trip leert duidelijk: het zijn toch Zadelrobben!

Zo veel zeehonden = zo veel voedsel, hier moeten toch Ijsberen kunnen zitten ? We hadden het moeten kunnen vragen aan de Ivoormeeuwen, nog zo'n topsoort van het pakij's. Af en toe kwam er eentje of enkele wat rondjes rond het schip draaien of voegde zich bij het clubje Drieteenmeeuwen dat ons volgde. Waauw (alweer, ja) ! Wat een gratie, wat een ongelooflijke witheid die nog afsteekt bij al dat andere wit. Ze zijn iets forser gebouwd dan ik me voorgesteld had. We zien er vandaag zeker 8. De Noordse stormvogels zijn nu wel vooral bruin (80%). Her en der zitten groepjes Kleine alken tussen of op de ijsschotsen, als minipinguïns. Ook Dikbekzeekoeten zijn in hun element.

Na het middageten begint de nood aan een siësta zich op te dringen. Net liggen we in bed of overall gaan de walkietalkies in alarm. Geert S was op het dek gebleven maar vergat te zeggen wat er te zien was. Hij had het van horen zeggen op de brug. Geen risico's, direct terug in de kleren gedoken. Een melding vanop de brug weerklonk door de boxen maar door de stress in de smalle gangen hoorden we niet wat het dan wel was. "Polar bear" riep een passant. Huuh?!! De cross van dek 3 naar dek 7 was ongelooflijk. Overall moesten we bejaarde medemensen oversteken of ongeduldig wachten tot ze door het deurgat waren geraakt. Anderen lieten ons beleefd door, goed beseffende dat dit voor ons van levensbelang was! Zeer zeker !! Er zaten nog heel wat mensen in het restaurant: "Please don't destroy my restaurant" begon Michael deze keer de aankondiging van de Ijsberen...

Wat bleek: een vrouwtje Ijsbeer met 2 jongen van vorig jaar zwom een eind voor ons uit in een groot stuk zonder ijs (een 'polynia' in het jargon). Ze kwamen al van kilometers ver en moesten nog kilometers ver. Je kon de kopjes mooi zien in de telescoop. Ze keken regelmatig om, zo'n schip moet voor hen toch iets raars zijn. De kapitein vaarde langzaam dichterbij, tot zo'n 500 meter en bleef dan stil liggen. Zo zwom het gezinnetje vredig verder naar het ijs. We konden ze een half uur op het gemak gadeslaan. Nadat we zelf goed gekeken hadden met onze tele, lieten

we al de andere passagiers kijken. Man, wat trokken die een ogen ! Voor velen moet dit hét moment van de reis zijn geweest. Want met hun verrekijktjes zal het niet danig spectaculair zijn geweest. De waarneming hadden we te danken aan de Kroatische blondine die aan het touwtjesspringen geweest was op een tussendek. Tussen de reddingssloepen door kun je de zee zien, en daar had ze, vlakbij het schip dan nog, die Ijsberen zien zwemmen. Ze is het gelukkig snel gaan zeggen op de brug. En de rest is geschiedenis. De catering geeft een verdiend feestje: chocomelk met rum op het dek !

Een immense innerlijke rust daalt neer op alle deelnemers. Ijsbeer ! Gezien ! En mooi gezien ! Yes ! En Groenlandse walvis ! Manmanman. Komen ook in het boekje: twee adulte Grote burgemeesters, een half verdwaalde (?) Kleine mantelmeeuw (ssp. intermedius, van het Europese continent dus, geen Brit) en vooral een machtig mooie Middelste jager (3e kj) die langdurig rond het schip draait tegen middernacht. Is het al weer zo laat ? Het is onmogelijk om hier het uur in te schatten, het is de hele dag door even licht.

De bemanning heeft zich gerealiseerd dat we niet zomaar weer *uit* dat ijs zullen geraken, er is er veel meer dan de satellietkaart had aangegeven. Men beslist dan maar om rechtsomkeert naar zuid te maken in plaats van eerst noord en dan pal oost er terug uit. We beseffen dat we een dag met landingen op Spitsbergen zullen verliezen, maar we krijgen er een dag pakijks bij. Een groot verlies, maar ook een grote winst !

De kapitein is nog altijd op post, zonder slaap! Komende nacht zal hij een uur of twee rusten, en ondertussen ligt het schip stil, midden in de 'nacht'. Veel vertrouwen heeft hij toch niet in zijn officieren? Een Engelse toerist werd wakker door het stilliggen. Hij dacht dat er iets aan de hand was (of te zien?). Hij komt boven en ziet niemand, en zelfs op de brug was niemand. In paniek gaat hij bij de slapende Kelvin aankloppen, en hij wekte zelfs de kapitein die daar natuurlijk niet mee kon lachen... Enfin, Bill is natuurlijk weer gesterkt in zijn oordeel dat enkel een Engelsman zoiets zou doen.

za 15 juni : Proberen uit dat pakij's te geraken, en op naar Spitsbergen

Aha, een streepje zon vandaag ! En een zee die vlak is als een glasplaat. Het spiegelbeeld vanaf de top van de boeg van de Ortelius is rimpelloos. En overal dat ijs, in alle vormen, maten en gewichten. Hier en daar een grotere klont. Dat is dan een stuk landijs dat in Groenland ergens is afgebroken. Dikkere schollen zijn meerjarig pakij's, dat dus vorige zomer(s) niet is gesmolten en elke winter wat is aangedikt. Maar het merendeel is éénjarig pakij's, dat vorige herfst is gevormd en nu aan smelten toe is. Doordat het ijs zo jong is, en de lente nog pril, heeft er zich onderaan nog geen laag algen gevestigd. Het is pas als dat gebeurt, dat de garnalen (krill & co), vis, zeehonden, vogels en Ijsberen zich in grote dichtheden kunnen vestigen. Meerjarig ijs is in dit opzicht dus enorm veel beter. Het ijs is onderaan dan ook grilliger van vorm, en dus met een groter oppervlak en meer schuilplaatsen voor allerlei zeewezentjes. Door de klimaatopwarming is er elk jaar minder meerjarig ijs, dat zich dan ook nog eens verder naar het noorden en verder van de zeevogelkolonies bevindt. We krijgen er diverse voordrachten over. Hier zien we het met onze eigen ogen. Ook zien we hier en daar een stuk plastic voorbijdrijven. Jawel, hier tussen het pakij's in een gebied zonder mensen voor honderden kilometers in de omtrek (als het geen duizend kilometer is)... We leren dat er ook grote maar trage zeestromen bestaan die het oceaanwater de hele wereld rond sturen. Zo zinkt het koude water aan de Noordpool onder het warmere en lichtere water dat via de Golfstroom het gebied bereikt en 'zakt' zo helemaal naar de Zuidpool. Daar wordt het door nog kouder water naar boven geduwd, doet nog een ommetje Grote Oceaan, Indische Oceaan en terug via de Atlantische Oceaan, dit keer al warmer natuurlijk. Dit hele proces kan gedeeltelijk stilvallen als de oceanen blijven opwarmen (en dat doen ze...). Maar niemand weet wat daar de precieze uitkomst van zou zijn. Als dat zou betekenen dat de warme en temperende Golfstroom stilvalt, dan krijgt Europa een klimaat als Canada met strenge winters en mogelijk warme zomers. Men verwacht dat dit niet geleidelijk zal gaan, maar met een (vrij) plotse omslag. Iets wat zich in jaren of hooguit decennia laat uitdrukken, en dus niet in eeuwen of millennia... Hout vasthouden? Of iets aan doen? Uren staren over het ijs zet een mens toch aan het denken... Of aan het zeveren, of volksdansen, of ullekes uitdelen, taartjes eten en koffie drinken. Het leven is goed aan boord van de Ortelius.

We zien ongeveer dezelfde 'gewone' soorten als gisteren met o.a. een mooi vrouwtje Klapmuts dichtbij, de dalmatiër van het pakij's, en tientallen Zadelrobber jong en oud. De kleine Ringelrob werd ook gezien, die blijkt zeldzamer dan verwacht. Verder ook nog een onvolwassen Ivoormeeuw met nog 3 zwarte puntjes op de handpennetoppen en rond de snavelbasis, alweer een adulte Kleinste jager (daar krijg ik geen genoeg van) en the usual suspects in kleine aantallen: Noordse stormvogel (15), Grote burgemeester (6), Drieteenmeeuw (50+), Noordse stern (1), Kleine alk (10-tallen), Dikbekzeekoet (10).

In de namiddag bereiken we dan eindelijk (?) de rand van het pakij's, na een paar eerdere fata morgana's die gewoon gezichtsbedrog bleken te zijn. Opnieuw was de rand van het ijsgebied erg scherp. Van de ene seconde op de andere waren we eruit en veranderde het uitzicht weer compleet. Weg met de sprookjesachtige ijsschotsen. Jammer toch, maar er wachten ons nog heel wat verdere avonturen !

Terug op volle zee zagen we twee keer 2 à 3 Gewone vinvissen, redelijk dichtbij en duidelijk. Tof! Ook nog enkele Zadelrobber en een Middelste jager, opnieuw een 3e kalenderjaar en een Noordse stern op trek naar het noordoosten (Spitsbergen?).

Het is de voorlaatste avond. Jan V en Bart VN maken van de gelegenheid gebruik om de bar op te vrolijken met wat muzikjes uit het 'Barbertje' (liedjesboekje van de JNM, maar uit de oude doos). De meeste andere passagiers vinden het entertainment wel leuk. Yann verbreedt met Bill en komt in kilt met voorhangsel paraderen. Ze hebben duidelijk ook al een whisky'tje geproefd. Of Yann nu al dan niet iets droeg onder zijn kilt blijft een goed bewaard geheim...

Veel te vroeg is het weer veel te laat...

zo 16 juni : Op zee richting Spitsbergen met Walrusexcursie bij Poolepynten

Het weer is wat minder vandaag. Er staat een beetje wind van 3-4 Bft uit het frisse NW (5°C) en de zon zit weer achter de wolken. We zien deze morgen geregeld "blows". Keer op keer zijn het Gewone vinvissen, 14 in totaal. Ook één Dwergvinvis. Qua vogels is er niets bijzonders te melden.

In de namiddag bereiken we het eiland 'Prins Karls Forland' voor de kust van Spitsbergen, maar het is mistig en er valt voortdurend sneeuw en sneeuwregen. Echt arctisch weer voor de eerste keer van de trip! We komen aan bij Poolepynten, een landtong van keien en plasjes waar op de punt graag Walrussen plegen te rusten. Ze zijn er echter niet altijd. Maar we hebben (alweer) geluk. Een dertigtal van die kolossen liggen dicht tegen elkaar aan op het keienstrand. Tijd om de zodiacs nog eens uit te halen, in twee shifts van vier of vijf boten elk.

Dik ingeduffeld en met een plastic zak voor het fotogerief naderen we de kolonie tot op een honderdtal meter. Enkele jonge en één ouder mannetje met grote slagstanden zijn aan het spelen in het water. Ze komen zelf een kijkje nemen naar de zodiacs, cool !!! Op maar een paar meter duiken ze op met hun dikke besnorde koppen, blazen wat naar rotte mosselen stinkende lucht uit en zwemmen dan als gigantische Otters weer weg. Zo gaat dit minutenlang, de max! Ondertussen proberen de meesten daar foto's van te maken maar in de sneeuwvlagen op de fikse golven is dat niet evident. Ook de kolonie zelf is bijzonder. Ze liggen daar te pruttelen, te ruttelen en elkaar af te dreigen dat het een lieve lust is. Een Grote burgemeester scharrelt rond op zoek naar wat lekkers. In de branding zien we plots ook iets bewegen: drie Rosse franjepoten (2vr+1m) ! We komen er met de zodiac erg dichtbij. Ze zijn in perfect zomerkleed en trekken zich van ons hoegenaamd niets aan. Fantastisch !

Met een glimlach van het ene oor naar het andere gaan we weer aan boord van de Ortelius. Dit was echt kicken ! Ook de gidsen zijn in hun nopjes. Het gebeurt niet vaak dat Walrussen spelenderwijs in de buurt van zodiacs blijven. In het beste geval komen ze eens piepen en zijn dan weer weg, maar wij hadden twintig minuten continu spektakel.

De aantallen Dikbekzeekoeten en Kleine alken lopen weer in de honderden, het is duidelijk dat we grote kolonies naderen. De nog grotendeels met sneeuw bedekte beroemde spitse bergen van Spitsbergen doemen op uit de mist, al waren de eerste die we zagen afgerond van boven.

Maar de weergoden namen een beetje wraak. De zichtbaarheid verslechtert en het sneeuwregent voortdurend...

Dan maar over naar de bonte avond! Met een speechke van de kapitein, die er dit keer wel zelf bij is, én een drink. We krijgen nog een ultieme "recap". Bill had een reportage gemaakt met allemaal lachende gezichten in close-up, zonder de ogen. Mooi! Hij herhaalde nogmaals (25e keer) dat de eerste keer dat hij "the Arctic" bezocht er op verliefd geworden was, maar deze keer had hij het te pakken voor de glimlach van blue-eyed Alla ! Nadien kwam het feestje niet echt meer van de grond want iedereen was doodmoe.

ma 17 juni : Aankomst op Spitsbergen, omgeving Longyearbyen

's Morgens bij het ontwaken liggen we al aan de kade in Longyearbyen. 't Is gedaan... Jammer, jammer. De meesten dachten bij het vertrek nog dat ze blij zouden zijn om weer aan land te mogen, maar niets is minder waar. Om 9u vliegen we buiten en het miezert. Naast de kade zwemt een Kleine jager, op nog geen tien meter. Waauw! Koen Vdp had eerder die ochtend al twee Koningseiders zien voorbij vliegen. Dat belooft! We nemen een bus tot aan ons nieuw verblijf, het Spitsbergen Guesthouse, ongeveer 2 km buiten het 'centrum'.

Longyearbyen bestaat uit kleurrijke houten woningen met daartussen oneindig veel rommel, allerlei bovengrondse leidingen, sneeuwscooters in rust, containers, jeeps, en als blikvanger een grote rokende schouw van de elektriciteitscentrale. Niet meteen een idyllische plek eigenlijk. Nog voor we onze logies bereiken zien door de bedampte ruiten van de bus al een Poolvos over de baan sprinten. Aha!

Het inchecken verloopt vlot en weldra zijn we te voet op weg naar de kust. Her en der weerklinkt een zeer aangename vogelzang: Sneeuwgorzen. Ze zitten zo'n beetje overal, van de

toendra tot het stadscentrum, als er maar wat vegetatie is. We zien vooral mannetjes, de vrouwtjes zijn waarschijnlijk nog aan het broeden.

De wandeling in Longyearbyen gaat langs de 'kust' richting oost, naar Adventdalen. Het is gelukkig gestopt met miezeren, de wolken zijn gestegen tot 400 m, de temperatuur is rond 8°C wat behoorlijk is voor hier. We zijn ongeveer tot aan de (in de ornitho-reisverslagen bekende) sledehondenkennel geraakt, tot aan het beroemde verkeersbord dat je moet opletten voor Ijsberen (klik, klik, klik zeggen de camera's).

De toffe waarnemingen volgen elkaar in snel tempo op. Alle dieren zijn hier super tam, dat is een echt plezier en niet in het minst voor de fotografen. En het zijn geen gewone soorten, oh nee!

Top of the bill vandaag is een koppeltje Rosse franjepoten in perfect zomerkleed dat op amper 2-3 m talloze rondjes draait in het voor het overige rimpelloze water van een toendrapoeltje, met op de achtergrond een paar Brandganzen in de toendra en met sneeuw bedekte spitse bergen. Dàt is Spitsbergen, dàr zijn we voor gekomen!

En verder: 4 mannetjes Koningseider (op Adventfjorden, ver), Eider min. 500 (overal, mannetjes in meerderheid én in prachtkleed), Kuifeend 1 vr (is hier zeldzame doortrekker), IJseend 5, Witbuitkrotgans 5, Brandgans 10-tallen, Kleine alk 10-tallen in groepjes rond de bergflanken vliegend, Zwarte zeekoet enkele op zee, Kleine jager 2 (zeer dicht!), Kleinste jager 1 ad tp in Adventdalen, eenmaal een Noordse stern ambeterend maar vooral op bodemorganismen foeragerend. Er zijn geen Lemmingen of andere muizen op Spitsbergen zodat dit hier een erg zeldzame broedvogel is. Dit exemplaar was een doortrekker. Noordse sterns baltsen overal waar kiezels zijn, en dus ook in de wegberm. Show! Longyearbyen is de stad met de meeste burgemeesters van Europa. Het zijn Grote en ze zijn met een 50-tal. Ze zitten overal. Ik denk niet dat ze veel stemmen halen, tenzij van de fotografen. Ze vervangen zo'n beetje de voor de rest ontbrekende meeuwen, kraaien en roofvogels. Drieteenmeeuwen zijn talrijk in de baai. Paarse strandlopers in zomerkleed zien er eerder ongewoon uit. Ze lijken een beetje op zeldzame soorten, maar ze zijn het hier zeker niet. Ze zitten zowat overal waar slik is (tientallen). Ze lijken nog het meest op de Gestreepte strandloper. Er blijkt een koppeltje te baltsen in Adventdalen en wat verderop zit er nog één. De meesten van de groep krijgen deze vogel(s) te zien, ik helaas niet. Mogelijk broeden ze ergens, maar niemand weet waar. Bonte strandlopers zijn er ook, van de ondersoort 'schinzii' met wat minder warme kleuren en een relatief korte snavel. En tenslotte vinden we nog een koppel Bontbekplevier.

Hier en daar grazen Rendieren. Slenterdieren zou beter zijn, want lopen doen ze niet. Kost te veel energie en ze krijgen het er te warm van. Ze grazen, grazen, grazen al wat ze kunnen want ze moeten in die paar mildere zomermaanden hun reserves voor de rest van de lange poolwinter aanmaken. Gelukkig voor hen zijn er geen Wolven en ook de Ijsberen jagen er normaal niet op (die spurt ook niet graag). Daarom hebben ze genoeg met wat rondwandelen en hebben ze korte poten. Het is een aparte ondersoort die enkel op Svalbard voorkomt. Samen met Poolvos en de

Spitsbergse ondersoort van het Alpensneeuwhoen zijn dit de enige landdieren die hier jaarrond blijven. Al de rest maakt dat hij weg is voor de ijzige poolnacht invalt.

Van poolnacht is hier nu geen sprake. Het blijft dag en nacht hetzelfde. De Brandganzen aan de poel achter onze guesthouse trekken zich van nachtrust niets aan en kwekken geregeld de hele buurt bij elkaar, vermoedelijk omdat er ergens een Poolvos rondwaart ?

's Avonds koken we zelf ons potje. Het moet gezegd worden: een bokaal spaghetti is een groot verschil met wat we op de Ortelius voorgeschoteld kregen. Koen L blijft nog een week een extra rondje Spitsbergen varen op de Ortelius, met een schip vol Duitsers en Zwitsers. Allemaal zijn we een beetje jaloers, en niet alleen op het eten...

di 18 juni - wo 19 juni - do 20 juni : Spitsbergen, omgeving Longyearbyen

De dag start met één min of meer gezamenlijk moment: het ontbijtbuffet. Daarna gaat iedereen zijns weegs in groepjes, worden massa's afspraken gemaakt over wie waarheen gaat en wanneer naar elders. Piet heeft een pick-up jeep kunnen huren voor amper 100 euro voor twee volle dagen. Het voertuig, de Piet-mobiel, wordt volop gebruikt om volk van A naar B te brengen in shifts. Van de Sysselmannen (de lokale politie) mogen we niet in de achterbak zitten, maar buiten de bebouwde kom zijn geen Sysselmannen.

De excursies bestaan uit : gebracht worden naar het einde van Adventdalen en terug wandelen, op de camping en haar vogelrijke plassen gaan rondneuzen of naar Bjørnedalen. En meer van hetzelfde in de andere richting. Maar saai wordt het niet echt, er is altijd en overal wel wat te zien, dag en nacht.

Enkele highlights van Adventdalen: de vele baltsende Paarse en Bonte strandlopers, de 2 baltsende koppeltjes

Koningseider, de twee supertamme adulte Ivormeeuwen bij de hondenkennel, smullend van een lap slachtafval of zittend op het smeltende Isdammen-meer, de 2 km achter elkaar aan

crossende Poolvossen, een witte en een zwarte, gevolgd door een gevecht om onduidelijke redenen, de tamme Rendieren, de baltende Noordse sterns en Kleine jagers, de broedende Kleine rietganzen op de uitkijk voor Grote burgemeesters, de kolonie broedende Eiders aan de hondenkennel, en de eeuwig veranderende vergezichten op de dooiende sneeuwvlekken op de bergflanken. De Rosse franjepoten laten zich niet meer van dicht zien en de Gestreepte strandlopers zijn helaas ribbedebie. Ook merkwaardig: het smeltende ijs op het 'stuwmeer' van Isdammen verandert in een drijfslag van verticale holle buisjes, zo lijkt het wel. Als je er een steen in werpt, kantelen ze allemaal, als een laag dominostenen. Speciaal !

Op de camping, naast de luchthaven, zijn ook een paar plassen met eilandjes ingericht als vogelreservaat. Er huist een megatam koppel Kleine jagers dat zelfs koekjes eet (maar: beter niet voederen!), prachtig om te zien. Honderden Drieteenmeeuwen komen er rusten, drinken of zich wassen. Op het water zitten talloze Eiders, wat IJseenden, een prachtig koppel Roodkeelduikers en soms een koppel Koningseider of Rosse franjepoten. Her en der zingt of scharrelt een Sneeuwgorz. Over zee (Adventfjorden) vliegen Zwarte en Dikbekzeekoeten af en aan. Vlakbij is de smalste mond van Adventfjorden.

Op een morgen hoorden we via via dat elke dag bij hoog water een groep Beluga's, tot wel 100, langs de camping de fjord in zwemt om te vissen. Elk hoog tij stonden we daar, maar helaas zonder succes. Eén Hollander beweert nochtans er één gezien te hebben, maar in de richting waar hij wees was niet meer dan een rimpel golftopschuim te zien... Een arctische stadslegende ?

Plots kwam een meisje naar ons toe en vroeg of ze iemand mocht interviewen voor de lokale gazet. Wij stelden uiteraard Yann voor, de man die net Schotland had veroverd. Wat we dachten een paar vragen te zijn over "wat kom je doen", liep uit tot een uur lang interview over net niet de zin van het leven. Yann moest er meermaals diep voor onder zijn berenmuts krabben om een

antwoord in het Engels te verzinnen. Ze beloofde om de "Svalbard Posten", want zo heette het weekblad, na te sturen want het zou net te laat verschijnen voor ons vertrek.

In Longyearbyen zelf is er een soort luxekijkhut langs de fjord, compleet met glazen ramen, zetel en stoof. Makkelijk te bereiken 'links' van de riviermonding, tegenaan het water.

Björnedalen (Berendal !) ligt een eindje buiten de stad. Er staan her en der weekendhuisjes. De weg loopt hier dood, vanaf hier moet je te voet. Dat wil ook zeggen dat je dan zeker vuurpijlen en een geweer mee moet nemen om Ijsberen weg te jagen. Al komen incidenten zelden voor, toch moet je er rekening mee houden dat het altijd en overal mogelijk is. Omdat er af en toe Noorse wandelaars voorbij kwamen met een geweer, hebben we het er toch op gewaagd om een eindje verder te wandelen (300 m, stoer hé). Eindelijk een zicht zonder huizen. Een bruisende smeltwaterrivier omgeven door steile bergflanken, de thuis van Brandganzen en Sneeuwgorzen. Op de stenige berghellingen huist een kolonie Kleine alken. Als je de helling op klimt, en je houdt je erg rustig, dan kun je er heel dichtbij komen. Beter nog: de alkjes komen naar je toe. Helaas had ik zelf maar een kwartiertje bij deze sympathieke badeendjes, de rest van de groep was beneden blijven staan. Kleine alkjes in zomerkleed op vijf meter: dat is genieten ! Om de paar minuten passeerde een Grote burgemeester en vloog de hele meute luid roepend de lucht in, om pas na X rondjes terug te keren. Van hieruit had je ook een prachtig zicht over de Isfjorden, een binnenzee van 40-50 km breed met aan de overkant nog meer besneeuwde bergen en heuse in zee uitmondende gletsjers.

Een deel van de groep zag hier een tweedejaars mannetje Blauwe kiekendief jagen. Een nieuwe soort voor Spitsbergen en pas de tweede voor de Svalbard-archipel !! Talk of the town bij de lokale vogelaars die dagen !

Na drie dagen heb je het zo wel een beetje gezien rond Longyearbyen. Tijd voor een echte excursie dus. 'Spitsbergen Travel' biedt een reeks mogelijkheden aan. Maar het was het begin van het seizoen en we waren net een dag te vroeg voor de langere boottochten. De dagwandeling "From Sea to Summit" kon wel, net als een zodiactocht van 4 uur naar vogelkliffen langs de Isfjorden, een beetje voorbij Björnedalen. En zo splitsten we op in 2 groepen.

De wandeling vertrok aan de overkant van de Adventfjorden. Dus eerst kregen we een survivalpak en een toffe rit op het gelukkig vlakke water. Na tien minuutjes waren we al aan de overkant. Hilde van Slyps had de (te grote) identiek uitzierende schoenen aan van Dirk M, die de hele dag in te kleine schoenen heeft moeten overleven.

Onze Noorse gids heette Sven, een man met 12 jaar ervaring. Het was blijkbaar de eerste keer dat ze deze wandeling met een groep deden in dit seizoen, wij waren de proefkonijnen. Hij wist erg veel over alles, ook over de natuur, en bracht dat enthousiast. Meermaals moesten we zelf aanstalten maken om een beetje verder te stappen want hij bleef maar bezig.

Natuurlijk ging een flink onderdeel van zijn uitleg over de omgang met Ijsberen, de risico's en de ongevallen. Jaarlijks blijken er gemiddeld toch 2 à 4 afgeschoten te worden in de hele archipel. Meestal gaat het om exemplaren met een ongezonde belangstelling voor geïsoleerde wetenschappelijke campementen, waar weggagen niet meer lukt. De Sysselmannen komen dat exemplaar dan schieten. Incidenten met toeristen zijn extreem uitzonderlijk. Ijsberen eten normaal geen mensen, maar een echt hongerig exemplaar, of eentje in de verkeerde stemming, kan wel degelijk levensgevaarlijk zijn. Ze vallen aan aan 60 km/u (korte sprint), dus weglopen heeft geen zin. Je moet ze verjagen zodra je kunt, meestal helpt een vuurpijl al voldoende. Schieten moet je best doen als ze nog niet aan het lopen zijn, wil je nog een beetje een kans hebben. Iedereen hoopt dat we dit toch nooit zouden moeten doen, daarvoor zijn we niet hier.

Als je er één geschoten hebt, volgt een gerechtelijk onderzoek zoals bij een moord. Trofeejagers krijgen zware straffen naar het schijnt. In de buurt van Longyearbyen komen Ijsberen het meeste voor als er veel ijs in de Isfjorden is. Dat is dan vooral in de winter, maar soms ook in de zomer, als de wind en de stromingen het pakijds langs hier sturen. Dan is het werkelijk opletten geblazen en ten allen tijde af te raden om je zelfs maar 300 m van je auto te verwijderen zonder je 'gerief'. Normaal kun je links en rechts informeren of er geen student(e?) is die wat tijd heeft en een cent bij wil verdienen om je op je excursie te begeleiden met zijn/haar geweer. Maar de dag dat wij naar Bjørnedalen gingen, was er net een gigantisch cruiseschip aangekomen en alle gidsen waren bezet. Zelf een geweer huren is ook een optie maar daar moet je op voorhand al papieren voor hebben, en schietervaring. Wend je tot de Sysselmannen in dat geval. Een Noor heeft alleen zijn identiteitskaart nodig. Wel grappig: aan de voordeur van de bank hangt een bordje dat geweren er niet toegelaten zijn.

Terug naar de wandeling nu. In de herfst komen de Noren hier op Alpensneeuwhoenders jagen. We zagen drie of vier koppels, heel tamme vogels, er zitten er dus heel wat en de jacht lijkt een makkie. Maar die slimmeriken trekken wel de bergen in zodra het jachtseizoen begint, wat een

heel ander paar mouwen is om ze te vinden. De mannetjes sneeuwhoen zijn nog wit, maar met een vuilbeige tint. Je kunt ze tot op tien meter benaderen, iemand die alleen is kan er ongetwijfeld nog dichterbij. We zagen ook een vrouwtje, prachtig fijn gebandeerd en geweldig goed gecamoufleerd. Verder hadden we alle paar honderd meter baltsende Paarse strandlopers.

We picknickten bovenop een heuvelrug, op één meter van een steile afgrond, verstopt onder een dik pak sneeuw. No-go-area ! Het zicht was intussen immens helder geworden, we hadden opnieuw extreem veel geluk ! En bijna geen wind, anders was het hier wel erg frisjes geweest. Je kon met of zonder verrekijker blijven staren naar het spel van licht, wolken, sneeuw en bergen aan de overkant. Wat een skyline ! En de zee (enfin, Isfjorden) alweer vlak als een spiegel. Maar nergens Beloega's, helaas.

Maar top of the bill was de Poolvos die plots van achter mij aan kwam gelopen en zich pal voor Geert S en Piet neervleide en een dutje ging doen. Op acht meter ! Na wat kort soezen liep hij weer verder, zonder zich een fluit van ons aan te trekken. Hij was aan het ruien, de

'fakken' wit haar kwamen vanzelf los. Het beest moet veel jeuk gehad hebben. De rest van de groep stond 100 meter verder te sakkeren van jaloezie. Maar ze hebben hem toch ook mooi gezien, 't is toch dat!

De andere groep ging met elf met de Zodiac op schok, full speed naar de zeevogelkliffen. Het is wel frisjes, aan 50 km/u over zee glijden. Daarna bezochten ze nog een oude Russische steenkoolmijn waar nog een Rus af en toe komt wonen om de territoriale rechten te verdedigen. De eenzame Rus liet zich echter niet zien. Ook deze groep zag geen Beloega's, blijkbaar was het seizoen nog wat te vroeg voor deze soort ?

De voorlaatste avond gingen we met z'n allen uit eten in restaurant Kroa. Op het menu prijkte o.a. walvisvlees. Als decor: zeehondenvellen en harpoenen, en alles in hout. Gezellig ! Door ons gekozen: meestal pizza of hamburger...

vr 21 juni : Terug naar huis...

Om 3 uur in de vroege (!!) kwam de bus ons oppikken om ons naar de luchthaven te brengen. Nog nergens gezien: je kon met credit card betalen op de bus ! Best handig, want bijna niemand had nog Noorse kronen.

Op de luchthaven bleek de nieuwe "Svalbard Posten" toch al bij de kassa te liggen. Snel doorbladerd maar het interview met Yann stond er niet in! Toeme toch. Ik draai het om om het terug te leggen, en wie prijkt daar fier als een Schot op de achterpagina: onze Yann ! De titel "Trekker etter fuglene" verwijst mogelijk naar zijn etterende oogontsteking, want Yann zag er deze morgen minder fier uit. Uitgeteld en doodmoe eigenlijk. Maar toch fier omdat de "Djoni-boys" er in vermeld staan ! Wat er precies over geschreven is, blijft echter een mysterie tot we een vertaler vinden...

Stipt op tijd om 4.40u vertrok ons bomvolle vliegtuig naar Oslo. We zaten al gauw in de wolken, het uitzicht op de bergen was jammer genoeg nihil. De rest van de reis verliep probleemloos, al was 45 minuten overstaptijd in Oslo echt wel het minimum. Op tien uren waren we thuis, van deur tot deur gerekend, ongelooflijk hoe snel dat gaat. En vanaf dan restten enkel nog de vele vele herinneringen. En uuuuren werk om duizenden foto's te selecteren.

De zomer mag nu eindelijk beginnen.

Verslag: Olivier Dochy

Foto's: Kristof Goemaere (Zadelrob op titelpagina), Bart Vancoppenolle (Orca, Gewone spitssnuitdolfijn, Kleine alk), Bart Vannieuwenhuyse (zadelrobben, Groenlandse walvis, Walrus close-up, groepsfoto) en de rest is van mezelf (of Veerle). Er zijn nog oneindig veel andere foto's, vaak ook veel betere, maar die zijn voor het fotoalbum...

Onze groep deelnemers vlnr: Bart Vancoppenolle, Jan Verboven, Olivier Dochy, Wim Declercq, Piet Desmet, Veerle Deconinck, Bart Vannieuwenhuyse, Clara Vanosmael, Geert Carette, Filiep T'Jollyn, Wim Pauwels, Dirk Maes, Paul Vermandere, Jan Gouwy, Yann Feryn, Hilde Decuypere, Geert Schoutteten, Kristof Goemaere, Els De Bie, Koen Lepla, Hilde De Buck, Koen Vandepitte. Op trap: Dirk Libbrecht. Ontbreken helaas op de foto: Ann Derycke, Ann Hautekiet, Jan Van Uytvanck.

Met dank aan de sponsors Omer, Famous Grouse en Côte d'Or en een welgemeende dankuwel aan de hele bevolking van Ethiopië voor de lekkere koffie.

Vragen? Mail naar [olivier.dochy \(at\) scarlet \(.\) be](mailto:olivier.dochy@scarlet.be)

Overzicht waarnemingen

(Zee)zoogdieren

Datum (juni 2013)	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17-19
	W-Schelde	Noordzee	Aberdeen	Shetland	Atl. Oc.	Atl. Oc.	J. Mayen	Groenl/Zee + pakij	Pakij	Pakij + Groenl.Zee	Poolepynt.	Spitsb.
Bulrug									1			
Groenlandse walvis									3			
Dwergvinvis		17	7	4	10	6		2			1	
Gewone vinvis								1			14	
grote walvis sp. (blow)					1	1 (bl vin?)				4 à 6		
Orca					9	12						
Noordelijke butskop					3	2 + 2à3		5 à 6				
Griend					35+30							
Gew. spitsnuitdolfijn					2+1juv							
spitsnuitdolfijn sp.					1							
kleine walvis sp.					4	1						
Tuimelaar			7+1									
Witsnuitdolfijn		83	4+3									
Witflankdolfijn					2							
Gewone dolfin				2								
Bruinvis		83	6	6	32	3						
dolfijn sp.		2										
Zadelrob								800 vm, 15 nm	20	enk. 10-tn		
Ringelrob									1	1		
Klapmuts								1 m.	1+	1 vr+		
Baardrob									1 m			1 m 'Otto'
Gewone zeehond	1+16	1 à 2			wsch. 1							
Grijze zeehond		9	800	25								
zeehond sp.						1		#	10-tn	10		#
Walrus									1 vr+2]uv		30-tal	
Ijsbeer												
Otter				1 Mousa								
Poolvos												ca. 15x
Rendier												200
Ree			1									
Edelhert			40									

Vogels

Datum (juni 2013)	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17-19
	W-Schelde	Noordzee	Aberdeen	Shetland	Atl. Oc.	Atl. Oc.	J. Mayen	Groenl.Zee + pakij's	Pakij's	Pakij's + Groenl.Zee	Poolepynt	Spitsb.
Roodkeelduiker			1	5 + 2 M				1 onv tp				7
Ijsduiker												
duiker sp.												
Noordse stormvogel		10-tn	xx	1000+	100en	x	1000en !	100en	15-tal	20+	+	100en
Noordse pijlstormvogel			4	1	1							
Stormvogeltje			2	19 + 1 M	vele 10-tn							
Jan-van-Gent		10-tn	100en	100en	100en vm, 1 nm							
Kuifaalscholver			1	10+ FI								
Aalscholver			1									
Grauwe gans			20	3 zee								
Kleine rietgans					3 tp zee							50+
Brandgans												50+
Witbuikrotgans												5 (17)
Bergeend	x											
Wilde eend	x		+									
Smient						1						
Kuifeend			+			1m2v						1v (17)
Eider			250	10+ M	2m3v tp	45						1000+
Koningseider												4m+3k
Ijseend												20+
Zwarte zee-eend			45									
Middelste zaagbek				1v FI								
Grote zaagbek			5m+1v									
Rode wouw			1									
Blauwe kiekendief												1m 2 ^{skj} (17.06)
Buizerd			10+									
Steenarend			1 Braemar									
Visarend												
Alpensneeuwhoen												12+
Rode patrijs			1									
Fazant			+									
Scholekster			2	≠ FI, M			1					
Bontekplevier				1 M			#					# k.
Goudplevier							1					1ad (18)
Steenloper				2 FI, 9 M								
Drieteenstrandloper		4			1 trek		6					1 (16)
Bonte strandloper					1 trek		1					10 k+
Paarse strandloper					1 trek		1				1 PP	150+

Datum (juni 2013)	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17-19
	W-Schelde	Noordzee	Aberdeen	Shetland	Atl. Oc.	Atl. Oc.	J. Mayen	Groenl./Zee + pakijis	Pakijis	Pakijis + Groenl.Zee	Poolepynt	Spitsb.
Kleine strandloper												1 (16)
Gestreepte strandloper												1 (16)
Overloper			1									
Tureluur				1 M								
Rosse grutto	5											
Wulp					1 trek							
Regenwulp					1 trek		1					
Watersnip				2 balts M								
Rosse franjepoot								1 tp			2v1m PP	2 k.
Grauwe franjepoot					1v tp			1v tp				
Grote jager				50 F, 20 M	10-tn	2	10-tal				4	2
Middelste jager						5			1 3 ^{ej} kj	1 3 ^{ej} kj		
Kleine jager		1 nm	2	2 FI, 1 M	3		3					3 à 4 k.
Kleinste jager					1 ad		1 ad	2 ad		1 ad		1 ad (17)
"miki" (midd/k/klst.l.)		2						1				
Kokmeeuw	+											
Dwergmeeuw	1 2ekj											
Drieteenmeeuw	5+	10-tn	100en	#			100en	30+	10-tn	75+	++	1000+
Ivoormeeuw									5	1 3 ^{ej} kj		2 ad
Zilvermeeuw	+		+	#								
Grote burgemeester												
Grote mantelmeeuw			+	#	7		40+	1	2 ad	6	4+	100+
Kleine mantelmeeuw	+		+		4		10+		1 ad			#
Grote stern	15											
Visdief	+	5										
Noordse stern				30 F, 50+ M	1 naar Z	2	30+			2		100en
Zeekoet		100en	++	++	10-tal							
Alk		10-tal	+	10+								
Alk/Zeekoet			1000en	2000 FI, +								
Dikbekzeekoet												
Zwarte zeekoet				25+		3 nm	500+	56+	25+	20+	100en	100en
Papegaaiduiker							3	3				10-tn
Kleine alk		15 nm	10-tn	100en	1 naar N		100+				#	10-tal
Rotsduif				1 FI			1000+	130+	100+	10-tn	10-tn	1000+
Houtduif			+									
Turkse tortel		1 tp schip	+									
Gierzwaluw			+									
Groene specht			+									
Veldleeuwerik			+	# F, 2zp M								
Boerenzwaluw			+	1 FI, 2 zee								
Huiszwaluw			+	1 FI								
Oeverpieper				x FI								

Datum (juni 2013)	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17-19
	W-Schelde	Noordzee	Aberdeen	Shetland	Atl. Oc.	Atl. Oc.	J. Mayen	Groenl./Zee + pakijis	Pakijis	Pakijis + Groenl.Zee	Poolepynt	Spitsb.
Graspieper			+	1 k, M								
Boomleper			+									
Rouwkwikstaart			+	1m Fl								
Grote gele kwikstaart			+									
Winterkoning			+	1 M								
Heggenmus			+									
Roodborst			+									
Gekraagde roodstaart			+	1v Fl								
Roodborsttapuit			+									
Tapuit				10 Fl, #M								
Merel			+									
Zanglijster			+									
Grote lijster			+									
Braamsluiper				1m Fl								
Westel. baardgrasmus				1m Fl								
Tijftjaf			+	1m Fl								
Zwartkop			+									
Goudhaan			+									
Grauwe vliegenvanger			+									
Zwarte mees			+									
Koolmees			+									
Pimpelmees			+									
Boomklever			+									
Taigaboomkruiper			+									
Spreeuw			+	150 Fl,M								
Gaai			+									
Raaf			+									
Zwarte kraai	+											
Bonte kraai			+									
Roek			+									
Huismus			+	# Fl								
Vink			+									
Sijs			+									
Groenling			+									
Putter			+									
Frater				4+ Fl								
Geelgors												
Sneeuwgors			+									10-tn